

Julkisyhteisön omaisuusriskivakuutus

YH 02

Vakuutusehdot 1.1.2018

331149f 11.17

Tutustu erityisesti vakuutuksen rajoitusehtoihin.

Sisällysluettelo

VAKUUTUKSEN RAKENNE.....	1	ES 4 Suojeluohjeet.....	4
ES ESINEVAKUUTUS.....	1	ES 5 Arvioimis- ja korvaussäännöt.....	5
ES 1 Esinevakuutus.....	1	ES 6 Indeksiehdot.....	8
ES 2 Vakuutuksen kohde.....	1	ES 7 Monivakuutus.....	8
ES 3 Korvattavat vahingot niihin liittyvät rajoitukset ja erityiset korvaussäännöt.....	2	YLEISET SOPIMUSEHDOT.....	8

VAKUUTUKSEN RAKENNE

Vakuutus sisältää esinevakuutuksen (ES) sekä Yleiset sopimusehdot (YL).

ES ESINEVAKUUTUS

ES 1 Esinevakuutus

1.1 Vakuutuksen tarkoitus

OP Vakuutus Oy (jäljempänä vakuutusyhtiö) sitoutuu näiden ehtojen sekä Yleisten sopimusehtojen (YL) mukaisesti korvaamaan kohdassa ES 3 mainitun vakuutuksen kohteelle aiheutuneen esinevahingon sekä ehdoissa erikseen mainitut muut kustannukset.

1.2 Vakuutusvaihtoehdot

Tämä vakuutus on vakuutuskirjaan merkityn mukaisesti joko täysarvovakuutus tai vakuutusmäärään perustuva vakuutus. Täysarvovakuutuksessa vakuutuksen kohde on vakuutettu ilman sovittua enimmäiskorvausta ja vakuutusmaksu perustuu ilmoitettuun rakennuksen tilavuuteen. Vakuutusmäärään perustuvassa vakuutuksessa vakuutuksen kohde on vakuutettu etukäteen ilmoitetun rakennuksen arvon mukaan ja vakuutusmaksu perustuu tähän arvoon.

Kummassakin vakuutusvaihtoehdossa korvauksen perusteena käytettävä vahingon määrä arvioidaan arvioimis- ja korvaussääntöjen ES 5 mukaisesti.

ES 2 Vakuutuksen kohde

Vakuutuksen kohteena on vakuutuskirjassa mainitussa paikassa (vakuutuspaikka) oleva vakuutuskirjaan merkitty omaisuus.

Lisäksi vakuutus on voimassa vakuutetun omaisuuden osalta tilapäisesti vakuutuspaikan ulkopuolella tilapäisen säilytyksen, korjauksen, huollon tai niihin liittyvän kuljetuksen aikana Suomessa, kuitenkin yhteensä enintään 50 000 euroon saakka.

2.1 Rakennukset

Vakuutuksen kohteena ovat vakuutuskirjaan merkityt rakennukset.

Rakennukseen kuuluvat sen käyttöä palvelevat alkuperäiset, näitä vastaavat tai koko rakennukseen jälkepäin tehdyt kiinteästi asennetut rakenteet, kalusteet ja pinnoitteet.

2.1.1 Rakennusta palvelevat koneet ja laitteet

Rakennukseen kuuluvat, sen käyttöä palvelevat kiinteästi asennetut

- lämmitys-, jäähdytys-, sammutus-, vedenjakelu-, jätevesiviemärinti-, sisäpuoliset sadevesiviemärinti-, ilmanvaihto-, valvonta-, ja tiedonsiirtojärjestelmät. Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmiin kuuluvat myös lämpöpumput ja aurinkopaneelit sekä aurinkokeräimet
- hissit, rullaportaat ja nosto-ovet
- yksityistalouksien yhteiseen käyttöön tarkoitetut koneet ja laitteet
- vakuutuksenottajan omistamat tai muutoin vakuutuksenottajan vahinkoriskillä olevat, rakennuksen käyttöä palvelevat rakennuksen ulkopuolella olevat kiinteät vesijohto-, jätevesiviemäri-, lämpö-, jäähdytys-, öljy-, kaas- ja höyryputkistot, sähköjohdot, tiedonsiirtokaapelit sekä niihin liittyvät koneet ja laitteet yleiseen liittymään saakka.

2.1.2 Rakennuksen käyttöön liittyvä muu omaisuus

Vakuutuksenottajan omistamat tai muutoin vakuutuksenottajan vahinkoriskillä olevat, rakennuksen käyttöä palvelevat

- rakennuksen ulkopuolella olevat kiinteät tavanomaiset rakenteet
- rakennuksen käyttöön liittyvät enintään 40 m² suuruiset kevyt-rakenteiset rakennukset, auto-, jäte-, varasto- ja muut katokset sekä jäteastiat
- vakuutuskirjassa mainittujen kiinteistöjen hoitoon kuuluvat tavanomaiset työkoneet ja -kalut sekä niiden polttoaineet myös niitä kuljetettaessa kiinteistöjen välillä (ks. ES 2.1.3)
- yksityistalouksien yhteiseen käyttöön tarkoitettujen tilojen kalusto

2.1.3 Vakuutuksen kohteena eivät ole, ellei erikseen ole sovittu

- kirkot ja siunauskappelit
- maantiet, rautatiet, kadut, lentokentät ja muut liikennealueet sekä niihin liittyvät paikoitusalueet
- kalliotilat ja tunnelit
- sillat, patorakennelmat, kanavat, satamalaitokset tai vastaavat vesirakennukset,
- vesijohto-, viemäri-, kaukolämpö-, kaukokylmä- ja sähkön jakeluverkostot
- voima-asetat ja lämpövoimalat
- rakennuksen alapohjan ja perusanturoiden alapuolella oleva perusmaa tai sen vahvistaminen
- salaojitus- tai muu maaperän kuivanapitojärjestelmät
- ulkopuoliset sadevesijärjestelmät
- laiturit ja muut rantarakennelmat, kylpyaljut ja ulkona sijaitsevat uima-altaat,
- kiinteistön alueella sijaitsevat kaivot lukuun ottamatta jätevesijärjestelmien kaivoja
- rakennuksessa harjoitettavaa liiketoimintaa palvelevat teippaukset, valo- ja muut mainokset, rakenteet, laitteet, johdot ja putkistot, vaikka ne olisi liitetty kiinteästi rakennukseen
- moottoriajoneuvot, joiden rakenteellinen nopeus on yli 15 kilometriä tunnissa eivätkä
- energia ja vesi

2.2 Irtaimisto

Irtaimisto, joka ei palvele rakennuksen käyttöä (ks. ES 2.1), on vakuutettuna vakuutus kirjassa mainitussa paikassa (vakuutuspaikka) enintään jäljempänä mainittuihin määriin saakka, ellei vakuutus kirjassa toisin mainita

- rahat, arvopaperit ja -kokoelmat, postimerkit, kupongit sekä asiakirjat
 - lukitussa Euro-luokitellussa tai Euro-luokitusta vastaavassa suoja-arvopisteellisessä kassakaapissa yhteensä enintään 10 000 euroon saakka
 - säilytettävässä niitä lukitussa paloturva- tai kassakaapissa tai muussa erillisessä, suojaavasti suljetussa säilytyspaikassa yhteensä enintään 2 000 euroon saakka.
- piirustukset, arkistot, atk-laitteisiin sisältyvät tiedot ja ohjelmat sekä mallit ja muutit yhteensä ylityö- ja tilapäistyökustannuksineen 5 000 euroa. Vakuutuksesta korvataan ohjelmien tai sähköisessä muodossa olevien tiedostojen tuhoutuminen vain siinä tapauksessa, että itse vakuutuksen kohteena olevalle laitteelle tai tietovälineelle on tapahtunut näiden ehtojen mukaan korvattavaa vahinkoa
- vakuutuksenottajan palveluksessa olevan työntekijän irtain omaisuus vakuutuspaikassa tai työ-suorituksen yhteydessä muuallakin 1 000 euroa työntekijää kohti. Vakuutuksen kohteena eivät kuitenkaan ole maksuvälineet, arvokokoelmat, arvopaperit eivätkä moottorikäyttöiset ajoneuvot tai -laitteet
- vakuutuksenottajan hallussa oleva, välittömästi vakuutuksenottajan toimintaan liittyvä asiakkaiden irtain omaisuus yhteensä enintään 10 000 euroon saakka. Edellytyksenä on, että omaisuus vakuutuksenottajan omistamana sisältyisi tähän vakuutukseen. Vakuutuksen kohteena eivät kuitenkaan ole maksuvälineet ja arvopaperit.
- Vakuutuksen kohteena ei ole kone, laite tai laitteistokokonaisuus, jonka jälleenhankinta-arvo ylittää vakuutus kirjassa mainitun määrän (raja-arvo).
- Vakuutuksen kohteena on myös leasing-rahoitettu käyttöomaisuus, kohdassa ES 2.2 mainituin rajoituksin.

Vakuutuksen kohteena eivät ole seuraavat omaisuuserät, ellei vakuutus kirjalla toisin mainita

- taide- ja museoesineet
- tieteelliset tai muut kokoelmat
- kirjastokirjat tai av-tallenteet
- konevoimalla kulkevat tai kuljetettavat ajoneuvot ja laitteet eivätkä niiden varusteet, lukuun ottamatta kiinteistön hoitoon kuuluvat tavanomaiset työkoneet ja -kalut (ks. ES 2.1.2-2.1.3)
- ilma-alukset
- rekisteröitävät alukset ja rekisteröitävät veneet
- kasvit ja eläimet

2.3 Lisäinvestoinnit

Vakuutuksen kohteena ovat lisäksi vakuutuksenottajan toimintaan liittyvät, vakuutuskauden aikana omaisuuteen kohdistuneet investoinnit siitä alkaen, kun ne on luovutettu vakuutuksenottajalle, kuitenkin jäljempänä kohdan ES 6.2 mainituin rajoituksin.

Vakuutukseen eivät kuitenkaan sisälly

- yksittäiset hankinnat, joiden kokonaisarvo on yli 200 000 euroa eivätkä
- yksittäiset irtaimistoon kuuluvat kone-, laite- ja laitteistohankinnat, joiden arvo ylittää vakuutus kirjassa mainitun määrän (raja-arvo).

2.4 Vakuutuksen toissijaisuus

Vakuutuksesta korvataan vakuutetulle omaisuudelle aiheutuvia vahinkoja vakuutusehtojen mukaisesti vain siltä osin kuin muut vakuutukset eivät niitä korvaa.

ES 3 Korvattavat vahingot niihin liittyvät rajoitukset ja erityiset korvaussäännöt

3.1 Korvattavat vahingot

Vakuutuksesta korvataan vakuutuksen kohteelle aiheutunut suoranainen vahinko sekä näissä ehdoissa erikseen mainitut muut kustannukset, jos esinevahinko on aiheutunut välittömästi vakuutuksen voimassa ollessa sattuneesta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta. Ennalta arvaamattomuutta arvioidaan objektiivisesti ja vahingon syyn, ei seurauksen perustella.

Korvaus on enintään omaisuuden, kunkin esineen tai omaisuus-erän sovittu vakuutus määrä vahinkohetken mukaisesti indeksillä tarkistettuna. (ks. ES 6 Indeksiehdot)

Lisäksi vakuutuksesta korvataan suoranaisen esinevahingon korjaamiseksi tai jälleenhankinnan suorittamiseksi välttämättömät vakuutuksen kohteena olevan rakennuksen rakenteiden avaamis- ja sulkemiskustannukset ja maan kaivu- ja täyttökustannukset.

3.1.1 Muut korvattavat vahingot

Vuokratulon keskeytys

Vakuutuksen kohteena on tästä sopimuksesta korvattavan esinevahingon seurauksena vakuutetusta rakennuksesta saamatta jäänyt vuokratulo.

● Täysarvokohteet

- Vakuutuksenottajalle korvataan saamatta jäänyttä vuokratuloa enintään 2 euroa/m³ kuukaudessa vahingoittuneen rakennuksen tilavuudesta laskettuna. Korvausta maksetaan enintään yhden vuoden ajalta esinevahingon sattumispäivästä. Korvauksen määrää laskettaessa vuokratulosta vähennetään säästyneet kiinteistön hoitokustannukset.

● Vakuutusmäärälliset kohteet

- Vahingon määräksi lasketaan enintään 0,75 % kuukaudessa rakennuksen arvosta ja enintään yhden vuoden ajalta esinevahingon sattumispäivästä. Rakennuksen arvo on jälleenhankinta-arvo, päivänarvo tai ensiriski sen mukaan millä perusteella rakennus kuuluu vakuutuksen piiriin.

Avainvahinko

Vakuutuksesta korvataan vakuutuksen kohteena olevan rakennuksen lukkojen tarpeelliset korjauskustannukset, jos murrolla tai ryöstöllä on anastettu yleisavaimia tai asuntojen avaimia. Kustannuksista tehdään 5 % vähennys jokaiselta alkaneelta käyttövuodelta toisesta käyttövuodesta alkaen. Käyttövuosien laskeminen aloitetaan asennusvuotta seuraavan kalenterivuoden alusta. Vähennys lasketaan kertomalla poistoprosentti käyttövuosien lukumäärällä.

Viranomais määräyksen lisäkustannukset

Vakuutuksesta korvataan rakennusvahingoissa korjaamista tai rakentamista koskevista viranomaisien pakottavista määräyksistä aiheutuvat kohtuulliset lisäkustannukset, kuitenkin enintään 20 % suoranaisen esinevahingon ja siihen edellä olevan mukaisesti kuuluvien kustannusten yhteismäärästä.

Jos vakuutus perustuu sovittuun ensiriskin mukaiseen vakuutusmäärään, kokonaiskorvauksen ylimpänä rajana on vakuutusmäärä.

Uhkaavan vahingon torjunta

Suoranaisen esinevahingon lisäksi vakuutuksesta korvataan Yleisten sopimusehtojen kohdan Vahingon torjumis- ja rajoittamisvelvollisuus eli pelastamisvelvollisuus mukaisesti kohtuulliset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet sattuneen tai välittömästi uhkaavan, vakuutuksesta korvattavan vahingon rajoittamisesta tai torjumisesta.

Maaperälle aiheutuneet vahingot

Vakuutuksesta korvataan vakuutuksen kohteelle sattuneen korvattavan esinevahingon seurauksena vakuutuksenottajan omistaman tai hallitseman kiinteistön maaperän pilaantumisen aiheuttaneet tutkimuskustannukset, puhdistus- tai vaihtokustannukset ja jätteen kuljetus- ja käsittelykustannukset. Edellytyksenä on, että kustannukset ovat syntyneet viranomaisen pakottavasta määräyksestä suoritetuista toimenpiteistä ja, että viranomaisen määräys on annettu viimeistään vuoden kuluessa vahingon havaitsemispäivämäärästä tai vahinkotapahtumasta. Kustannuksia korvataan vahinkoa kohden enintään 200 000 euroa.

3.2 Korvauspiirin ulkopuolelle jäävät vahingot ja muut rajoitukset

3.2.1 Kuluminen

Vakuutuksesta ei korvata esineen kulumista, ruostumista, syöpymistä, pilaantumista, sienettymistä, lahoamista, aineen väsymistä tai vastaavaa vähitellen tapahtuvaa vahingoittumista eikä esineen tai sen osan toimintakyvyn lakkaamista.

3.2.2 Huoltokustannukset

Vakuutuksesta ei korvata kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet säätö- tai kunnossapitotoimista, ennakkohuollosta, määräaikaishuollosta, toimintahäiriöiden poistamisesta eikä näiden yhteydessä vaihdettavista osista.

3.2.3 Valmistusviat ja työvirheet

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, joka on aiheutunut työ-, laite- tai materiaalivirheestä, valmistusvirheestä, laskenta- tai piirustusvirheestä tai virheellisestä neuvosta korjattavana, huollettavana tai käsiteltävänä olevalle raaka-aineelle, puolivalmisteelle, valmisteelle tai asiakkaan omaisuudelle.

Vakuutuksesta ei korvata kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet esineen tai sellaisen osan korjaamisesta, joka on tehty virheellisesti tai virheellisestä materiaalista, ei sinäkään tapauksessa, että synnä olisi ollut laskenta- tai piirustusvirhe, taikka virheellinen neuvo tai ohje.

Vakuutuksesta korvataan kuitenkin virheen seurauksena muulle vakuutuksen kohteena olevalle omaisuudelle aiheutunut vahinko.

3.2.4 Sopimukset

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa eikä kustannuksia, joista toimittaja tai joku muu on vastuussa sopimuksen, takuun, huoltosopimuksen tai vastaavan sitoumuksen perusteella. Vakuutuksen

piiriin muutoin kuuluva vahinko korvataan kuitenkin siltä osin kuin vakuutuksenottaja osoittaa, ettei vastuullinen osapuoli kykene korvausvelvollisuuttaan täyttämään.

Mikäli vakuutuksenottaja on itse esineen valmistaja tai myyjä, ei vahinkoa korvata, jos valmistaja tai myyjä olisi alalla vakiintuneen takuun perusteella siitä vastuussa.

3.2.5 Varallisuusrikokset

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut petos, kavallus tai muu näihin rinnastettava rikos.

3.2.6 Katoaminen, unohtaminen ja varkaus

Vakuutuksesta ei korvata omaisuuden katoamista tai unohtamista eikä varkautta, jos

- tapahtumahetkeä, -paikkaa eikä -olosuhteita voi määrittellä tai
- katoaminen todetaan tapahtuneeksi vasta inventaarin yhteydessä.

Varkausvahinkoa ei korvata myöskään, mikäli vakuutuksenottaja ei ole ryhtynyt kohtuullisiin suojelutoimenpiteisiin omaisuuden arvon ja säilytysolosuhteet huomioon ottaen.

3.2.7 Räjätystyöt

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut ammatillinen räjäytys- tai louhintatyö.

Vakuutuksen piiriin muutoin kuuluva vahinko korvataan kuitenkin siltä osin kuin vakuutuksenottaja osoittaa, ettei vastuulliseksi todettu osapuoli kykene korvausvelvollisuuttaan täyttämään.

3.2.8 Ulkona oleva omaisuus

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka luonnonvoimat ovat aiheuttaneet ulkona tai avoimessa rakennuksessa olevalle irtaimelle omaisuudelle, ellei kyse ole laitteista, joita on tarkoitus käyttää tällaisessa tilassa.

3.2.9 Kulutusaineet ja -tarvikkeet

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, joka on aiheutunut koneissa tai laitteissa käytettäville kulutusaineille tai tarvikkeille, kuten poltto- ja voiteluaineille, muille nesteille, kauhoille, vajereille ja kumirenkailla, paitsi jos kulutusaine tai -tarvike on vahingoittunut muun näiden ehtojen mukaan korvattavan vahingon yhteydessä.

3.2.10 Piirikortit ja tiedon tallennusvälineet

Vakuutuksesta ei korvata yksittäisen piirikortin, tiedon tallennusvälineen tai vastaavan komponentin toimintakyvyn lakkaamista tai toimimattomuutta, jollei sen synnä ole vakuutetun osoittama komponentin ulkopuolinen, äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma.

3.2.11 Pohjavesi

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut pohjaveden korkeuden muuttuminen.

3.2.12 Arvonalennus

Vakuutuksesta ei korvata arvon alentumista, eikä vahinkoa, joka ei vaikuta omaisuuden käyttökelpoisuuteen.

3.2.13 Tulva

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut aallokko, jään liikkuminen tai meren, järven, joen tai muun vesistön vedenpinnan noususta aiheutunut tulva.

3.2.14 Vesikatteen vuoto

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut vesikatteen vuoto, ellei kyseessä ole äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta ulkopuolisesta tapahtumasta johtuneesta rikkoutumisesta aiheutunut vuotovahinko.

3.2.15 Vuoto, kosteus tai kondenssivesi

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, jonka on aiheuttanut

- kondenssivesi,

- kosteus, kuten mätänemistä, sienettymistä, lahoaminen tai haava,
- rakenteiden vesieristeiden läpi tai putkiston ja rakenteen liittymäkohdasta kuten lattiakaivon ja korokerenkaan välistä vuotanut neste
- ehtojen kohdassa ES 2.1.3 mainittujen kuivanapitojärjestelmien toimimattomuus.

3.2.16 Entisöintikustannukset

Vakuutuksesta ei korvata vahingoittuneen omaisuuden entisöintikustannuksia ellei vakuutuskirjassa toisin mainita. Kohteen ollessa vakuutettuna ensiriskivakuutuksella vakuutuksesta korvataan korjauskustannuksia enintään siihen määrään asti, mitä kustannukset olisivat olleet nykyaikaisia rakennusmenetelmiä käyttäen.

Mikäli vahingoittunutta rakennusta ei korjata tai rakenneta uudelleen, on korvauksen määrä enintään vahingoittuneen rakennuksen nykyaikaisin rakennusmenetelmin korjatun jälleenrakentamiskustannusten suuruinen.

3.2.17 Tuhoeläimet

Vakuutuksesta ei korvata hyönteisten, jäniseläinten tai jyrsijöiden aiheuttamia vahinkoja eikä niiden torjunta- ja hävittämiskustannuksia.

3.2.18 Tietomurrot, haittaohjelmat ja palvelunestohyökkäykset

Vakuutuksesta ei korvata laitteen toimimattomuutta, joka aiheutuu:

- tietomurrosta, jolla tarkoitetaan oikeudetonta tunkeutumista tietojärjestelmään
- haittaohjelmasta, tietoliikenteen häirinnästä tai muusta vastaavasta vahingonteosta, joka kohdistuu ohjelmiin, tiedostoihin tai laitteisiin.

ES 4 Suojeluohjeet

Vakuutuksenottajan tulee noudattaa vakuutuskirjassa, vakuutusehdoissa tai muutoin kirjallisesti annettuja suojeluohjeita. Jos vakuutettu laiminlyö suojeluohjeiden noudattamisen, tahallaan tai huolimattomuudella, jota ei voida pitää vähäisenä ja suojeluohjeen noudattamatta jättämisellä on ollut vaikutusta vahingon syntyyn tai sen määrään, voidaan tulevaa korvausta alentaa tai se voidaan evätä yleisten sopimusehtojen mukaisesti.

Rakennukset ja koneet tulee pitää rakennuslain, rakentamismääräysten ja työsuojelumääräysten mukaisessa kunnossa. (ks. YL 6.1 Velvollisuus noudattaa suojeluohjeita).

4.1 Paloturvallisuus

4.1.1 Tulityöt

Tehtäessä tulitöitä on noudatettava S621 Tulityöohjeita. Ennen tulitöihin ryhtymistä on turvallisuustoimenpiteet syytä käydä työn suorittajien kanssa yhteisesti läpi. Tulityöluvassa sovitaan asioista, joita on noudatettava ennen tulityön aloittamista, tulityön aikana ja sen jälkeen.

Tulityöt ovat töitä, joissa syntyy kipinöitä tai joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja jotka aiheuttavat palovaaraa. Katto- ja vedeneristystöiden tulitöitä ovat esimerkiksi eristettävän alustan kuivaaminen liekillä tai kuumalla ilmalla, bitumin kuumentaminen bitumipadassa ja kermieristysten kuumentamalla tapahtuva kiinnitystyö.

Jäätyneitä putkia ei saa sulattaa avotulta tai kuumailmapuhallinta käyttäen.

4.1.2 Rakennusten vierustat ja jätekatokset

Lastauslaitureilla ja -katoksissa ei saa säilyttää syttyvää materiaalia, mikäli asiattomien pääsy näihin kohteisiin ei ole estetty.

Syttyvää materiaalia ei saa säilyttää rakennuksen ulkoseinustoilla, mikäli se aiheuttaa palon leviämiskaavan rakennukseen. Palon

leviämiskaava rakennukseen voidaan estää rakenteellisesti (seinän/räystään EI 30 palo-osastointi) tai sijoittamalla syttyvä/palava materiaali riittävän kauas rakennuksesta.

Jätteet on säilytettävä siten, että asiattomat eivät pääse käsiksi jätteisiin, mikäli jätteiden syttyminen aiheuttaa palon leviämiskaavan rakennukseen.

Palon leviäminen jätekatoksesta tulee estää sen sijoittamisella riittävän kauas. Katoksen tulee olla rakenteellisesti vähintään EI 30 osastoitu, jossa on tiivis palo-osastointi rakennusta vasten tai jätteet on sijoitettu syvässä ilmiöön.

Roska-astioiden ja muun palavan materiaalin turvaetäisyydet tulee olla räystäslinjasta ilman palonkestävää katosta tai jätteiden syvässä ilmiötä vähintään seuraavat

4 metriä	yksittäiset 240 litran ja 600 litran roska-astiat
6 metriä	useamman roska-astian rivistöt ja palavan materiaalin rullakot
8 metriä	jätekatokset sekä palavaa materiaalia sisältävät vaihtolavat

Porrashuoneissa ja yleisten tilojen käytävillä ei saa säilyttää eikä varastoida mitään tavaraa.

4.1.3 Sammutuslaitteistot ja automaattiset paloilmoinlaitteistot

Sammutuslaitteistoilla tai automaattisella paloilmoinlaitteistolla suojatuissa kohteissa tulee olla näille järjestelmille laadittu määräysten mukainen kirjallinen kunnossapito-ohjelma.

Sammutus- ja paloilmoinlaitteistojen on oltava toimintakuntoisia sekä asianmukaisesti tarkastettuja tai huollettuja sekä niille tulee olla koulutettu laitteiston hoitaja.

4.1.4 Sähköpalojen torjunta

Sähkötöitä ovat sähkölaitteistojen asennustyöt sekä sähkölaitteiden ja -laitteistojen korjaus- ja huoltotyöt. Sähkötöitä saavat tehdä vain lain, asetusten ja viranomaismääräysten edellytykset täyttävät henkilöt ja yritykset annettujen viranomaisvaatimusten mukaisesti.

Sähkölaitteiden haltijan tulee huolehtia, että kiinteistön sähköasennukset ja -laitteet on lakisääteisen määräaikaistarkastuksen mukaisesti tarkastettu. Asuinrakennuksia lukuun ottamatta muiden rakennusten ja ulkoalueiden sähköasennukset on tarkastettava seuraavin määräajoin

- julkiset, liike-, teollisuus- ja maatalousrakennukset, joissa pääsulakkeet ovat yli 35A, 15 vuoden välein (sähkötarkastusluokka 1)
- kokoontumis- ja majoitustilat sekä suuret liikekiinteistöt 10 vuoden välein (sähkötarkastusluokka 2)
- räjähdysvaaralliset tilat, joissa kemikaalin tai räjähdysaineen valmistus, käsittely tai varastointi vaatii viranomaisen luvan ja
- verkonhaltijan jakeluun ja siirtoon käyttämä sähköverkko 5 vuoden välein (sähkötarkastusluokka 3).

Lisäksi tulee noudattaa suojeluohjeessa S331 Sähköpalojen torjunta annettuja ohjeita.

4.1.5 Tulisijojen ja hormien nuohous

Nuohouksen järjestämisestä vastaa kiinteistön omistaja. Tulisijat hormeineen tulee nuohota niissä käytettävän polttoaineen laadun ja käyttötarkoituksen mukaan seuraavasti

- kiinteällä polttoaineella, kevyt- tai raskasöljyllä tai useammilla polttoaineilla toimivat tulisijat hormeineen kerran vuodessa
- muussa kuin ympärivuotisessa käytössä olevien loma-asuntojen tulisijat hormeineen tulee nuohota kerran kolmessa vuodessa.

Hormien- ja erityisesti kevythormien kunnon tarkastus on syytä suorittaa nuohouksen yhteydessä.

Tarkastuksessa tulee kiinnittää huomiota, että hormi on yhteensopiva tulisijan kanssa ja itse hormien asennus sekä hormien läpi-

vientikohdat ympäröiviin rakenteisiin nähden tulee olla palomääräysten ja valmistajan asennusohjeiden mukaisesti tehty.

Nuohouksen suorittajalla tulee olla nuohoojan ammattitutkinto.

4.1.6 Muuta paloturvallisuuteen liittyvää

Kiukaan sijoittamisessa on otettava huomioon asennusohjeiden mukaiset suojaetäisyydet. Vaatteiden tai muun palavan materiaalin kuivattaminen kiukaan yläpuolella tai muuten kiukaan välittömässä läheisyydessä on kielletty.

4.1.7 Palavien nesteiden ja nestekaasun säilytys ja käyttö

Palavia nesteitä ja nestekaasua on säilytettävä lakien, asetusten ja näiden nojalla annettujen määräysten sekä pelastusviranomaisten ohjeiden mukaisesti.

Avotulen teko ja tupakointi on kielletty edellä mainittujen aineiden säilytystiloissa sekä niitä käsiteltäessä.

4.2 Suojelutoimet varkauksia ja murtoja vastaan

Rakennuksen ullakot, kellarit ja muut yhteiset tilat on lukittava siten, että asiattomien pääsy näihin tiloihin on estetty. Säilytystilojen ikkunoiden, ovien ja muiden aukkojen on oltava suojaavasti suljettu murtautumisen ja varkauden varalta.

Kiinteistössä tulee nimetä avainkontrollista vastaava henkilö, jonka tehtäviin kuuluvat lukitukseen liittyvät asiat, kuten sarjoituksen muutokset, huolto- ja yleisavainten säilytys, luovutus ja palautus. Luovutetuista avaimista on pidettävä kirjaa ja avainten palautuksesta on huolehdittava avainten haltijan työtehtävien päättyessä.

Kiinteistön ulkoseinään asennetuissa avainsäilytys ei saa säilyttää kiinteistön yleisavainta.

Yleisavainta ei saa luovuttaa talon isännöitsijän, huoltomiehen tai hallituksen jäsenen lisäksi kenellekään muulle kuin huolto- liikkeelle ja liikekiinteistön osalta siivous- ja vartiointiliikkeelle. Liikkeeltä, jolle avain luovutetaan, on sopimuksessa edellytettävä näiden suojeleohjeiden noudattamista.

Vakuutuksenottajan tai vakuutetun hallinnassa olevia, muiden käytössä olevien tilojen avaimia tai kulunvalvontajärjestelmissä käytettäviä sisäänpääsyn mahdollistavia välineitä on säilytettävä huolellisesti. Niissä ei saa olla tunnustetietoja, joiden avulla ulkopuolinen voi yhdistää ne tiettyyn lukitusjärjestelmään

Kassakaapin tai -holvin ovet on käytön jälkeen lukittava eikä niiden avainta saa säilyttää samassa huoneistossa.

Kassakoneet ja lippaat on jätettävä suljettuihin säilytystiloihin lukitsemattomina ja avonaisina.

4.3 Omaisuuden suojele vuotovahingoilta

Vesijohtoverkoston ja LVI-laitteiden jäätyminen ja vuotovahinkojen estämiseksi on huolehdittava rakennuksen riittävästä lämmityksestä. Mikäli rakennus jätetään kylmänä vuodenaikana ilman valvontaa yli viikoksi, on tonttivesijohdon sulkuventtiili suljettava tai käyttövesipumppu kytkettävä pois käytöstä.

Mikäli rakennusta ei lämmitetä kylmänä vuodenaikana, on vesijohtoverkosto ja LVI-laitteet tyhjennettävä ja rakennuksen ulkopuolella oleva tonttivesijohdon sulkuventtiili suljettava tai käyttövesipumppu kytkettävä pois käytöstä.

Vesijohtoverkoston liitetty kone tai laite (esim. pesukone) on aina liitettävä omalla sulkuventtiilillä ja paineenkestävällä täytölletkulla vesijohtoverkoston. Koneen tai laitteen poistotiet tulee asentaa kiinteästi viemäriverkoston tai niiden toimintaa tulee valvoa. Koneiden ja laitteiden paineellisten vesijohtojen sulkuventtiilit tulee sulkea välittömästi käytön päätyttyä. Putkistoliitosten pitävyyttä tulee seurata ja varmistaa, etteivät letkut ole taitoksissa.

Alimmassa kellarikerroksessa säilytettävä irtaimisto on sijoitettava vähintään 10 cm korkeudelle lattian pinnasta. Kellarikerroksella tarkoitetaan kerrostilaa, jonka lattia kokonaan tai osittain sijaitsee vähintään yhden metrin maanpinnan alapuolella.

4.4 Suojelutoimet rikkovahinkoja vastaan

Vakuutettua omaisuutta on huollettava ja käytettävä maahantuojaan tai valmistajan edellyttämällä tai suosittamalla tavalla. Huoltotoimenpiteistä on pidettävä kirjaa.

Vakuutetun omaisuuden asennustilojen ja käyttöolosuhteiden, kuten käyttöjännitteen, ilman kosteuden ja lämpötilan on oltava maahantuojaan tai valmistajan suositusten mukaiset.

Mukana kuljetettavat tietokoneet ja vastaavanlaiset laitteet on säilytettävä lentokuljetuksen aikana matkustamotiloissa.

4.5 Muut ohjeet

Varus- ja sovellusohjelmistot sekä tiedot on kopioitava vähintään kerran päivässä alkuperäisen lisäksi kahtena varmuuskopiona elektronisen tiedon tallennusvälineelle. Varmuuskopiota on säilytettävä atk-välineille tarkoitettussa palovarmassa varmuusarkistossa, jonka on sijaittava eri palo-osastossa kuin muut kopiot tai vähintään S60 DIS -luokan tietovälinekaapissa.

Kiinteistön öljysäiliöt ja niihin liittyvät öljyputkistot on tarkastettava ensimmäisen kerran 10 käyttövuotena ja tämän jälkeen teräs-säiliöt joka 5. ja muut säiliöt joka 10. vuosi. Käytöstä poistetuista lämmitysöljysäiliöistä on poistettava lämmitysöljy, laitteistot tehtävä vaarattomaksi ja täyttöyhde poistettava.

Kiinteistön kuntoa tulee tarkkailla säännöllisesti ja havaitut puutteet ja viat tulee korjata viipymättä. Tarkastus ja korjaustoimenpiteistä on pidettävä kirjaa.

Kattokaivot sekä sadevesikourut ja syöksytorvet tulee puhdistaa säännöllisin väliajoin.

Rakennusten katoille kertyvä lumi ja jää on tarvittaessa poistettava siten, ettei niiden putoamisesta aiheudu vaaraa eikä rakenteiden kantokyky vaarannu.

Kiinteistön omistajan on huolehdittava siitä, että kiinteistön kunnossapitovastuulla olevat jalkakäytävät ja kulkutiet puhdistetaan lumesta ja jäästä sekä tarvittaessa hiekoitetaan siten, ettei niistä aiheudu liukastumisvaaraa.

ES 5 Arvioimis- ja korvaussäännöt

Tämä vakuutus on vakuutuskirjaan merkityn mukaisesti joko täysarvovakuutus, jolloin vakuutuksen kohde on vakuutettu ilman sovittua vakuutusmäärää ja vakuutusmaksu perustuu rakennuksen ilmoitettuun tilavuuteen tai sovittuun vakuutusmäärään perustuva vakuutus.

5.1 Vakuutusmäärä

Omaisuus on vakuutettu sovittuun, kullekin esineelle tai omaisuuserälle vakuutuskirjaan merkitystä vakuutusmäärästä, joka vakuutuskirjaan merkityllä indeksillä tarkistettuna (ks. ES 6 Indeksiehdot) on vahingon sattuessa suoritettavan korvauksen yläraja.

Vakuutusmäärä on vakuutusmaksun laskentaperuste ja ylin korvausmäärä, mutta se ei ole vahingon määrän tai sen arvioimisen peruste.

Vakuutusmäärän peruste on merkitty vakuutuskirjaan. Se on jokin seuraavista:

5.1.1 Täysarvo

Täysarvovakuutuksessa vakuutuksen kohde on vakuutettu ilman sovittua enimmäiskorvausta ja vakuutusmaksu perustuu ilmoitettuun rakennuksen tilavuuteen. Kohteen todellinen tilavuus lasketaan Rakennustietosäätiön RT-kortissa annetun määritelmän mukaan.

5.1.2 Jälleenhankinta-arvo

Jälleenhankinta-arvo on rahamäärä, joka tarvitaan uuden samanlaisen tai lähinnä vastaavan omaisuuden hankkimiseen samalle paikalle.

Ellei toisin ole vakuutusyhtiön kanssa sovittu, vakuutusmäärä perustuu omaisuuden jälleenhankinta-arvoon.

5.1.3 Päivänarvo

Päivänarvo on rahamäärä, joka saadaan, kun jälleenhankinta-arvosta vähennetään, mitä omaisuus on arvossa menettänyt iän, käytön, tekniikan vanhentumisen, käyttökelpoisuuden alenemisen tai muun sellaisen syyn johdosta. Huomioon otetaan myös omaisuuden käyttökelpoisuuden aleneminen paikkakunnan muuttuneiden olosuhteiden, kuten harjoitetun elinkeinotoiminnan lakkaamisen tai muun sellaisen syyn vuoksi. Päivänarvoa määriteltäessä rakennusten osalta huomioon otetaan myös omaisuuden käypä arvo. Käyvällä arvolla tarkoitetaan rahamäärää, joka olisi saatu, jos omaisuus olisi myyty normaalisti ennen vahinkoa.

Päivänarvo ei voi ylittää omaisuuden jälleenhankinta-arvoa.

5.1.4 Ensiriski

Ensiriski on vakuutuskirjaan merkitty vakuutuksen kohteelle sovitto vakuutusmäärä. Ensiriskivakuutukseen ei sovelleta alivakuutussäännöksiä (ks. ES 5.4.2 Alivakuutus).

5.2 Korvauksen laajuus

Vakuutuksesta korvataan vakuutetulle omaisuudelle aiheutunut suoranainen esinevahinko. Korvaus on enintään omaisuuden, kunkin esineen tai omaisuuserän sovitto vakuutusmäärä vahinkohetken mukaisesti indeksillä tarkistettuna (ks. ES 6 Indeksiehdot).

Lisäksi vakuutuksesta korvataan suoranaisen esinevahingon korjaamiseksi tai jälleenhankinnan suorittamiseksi välttämättömät vakuutuksen kohteena olevan rakennuksen rakenteiden avaamis- ja sulkemiskustannukset ja maan kaivu- ja täyttökustannukset.

5.3 Omaisuuden arvon ja esinevahingon määrän laskeminen

5.3.1 Jälleenhankinta-arvon mukainen vahingon määrä

Jälleenhankinta-arvon mukainen vahingon määrä saadaan, kun omaisuudella välittömästi ennen vahinkoa olleesta arvosta vähennetään jäljelle jääneen omaisuuden arvo (jäännösarvo). Molemmat arvot lasketaan jälleenhankinta-arvon mukaan. (Ks. ES 5.1.1)

Jos vahingoittunut omaisuus voidaan korjata, vahingon määrä on korjauskustannukset, kuitenkin enintään jälleenhankinta-arvon ja jäännösarvon erotus.

Jos kuitenkin esineen arvo on vahinkohetken mennessä laskenut niin, että päivänarvo on ollut alle 50 % jälleenhankinta-arvosta välittömästi ennen vahinkoa, vahingon määrä lasketaan päivänarvon mukaan (ks. ES 5.1.2). Kukin vahingoittunut esine arvioidaan erikseen.

Korvauksista vähennetään vakuutusehdoissa tai vakuutuskirjassa mainitut ikävähennykset. (Ks. ES 3.1.1, 5.3.4 - 5.3.6)

5.3.2 Päivänarvon mukainen vahingon määrä

Päivänarvon mukainen vahingon määrä saadaan, kun päivänarvosta vähennetään jäljelle jääneen omaisuuden arvo (jäännösarvo). Molemmat arvot lasketaan päivänarvon mukaan. (Ks. ES 5.1.2)

Jos omaisuus voidaan korjata, vahingon määrä on korjauskustannukset, kuitenkin enintään päivänarvon ja jäännösarvon erotus.

Korvauksista vähennetään vakuutusehdoissa tai vakuutuskirjassa mainitut ikävähennykset. (Ks. ES 3.1.1, 5.3.4 - 5.3.6)

5.3.3 Ensiriskin mukainen vahingon määrä

Jos omaisuus on vakuutettu ensiriskivakuutuksella, poikkeaa korvaus jälleenhankinta- ja päivänarvokorvauksesta siltä osin ettei alivakuutussääntöä sovelleta.

Korvauksista vähennetään vakuutusehdoissa tai vakuutuskirjassa mainitut ikävähennykset. (Ks. ES 3.1.1, 5.3.4 - 5.3.6)

5.3.4 Vahingon määrä rakennusta palvelevien koneiden ja laitteiden rikkoutumisvahingoissa

Kohdassa ES 2.1.1 mainitulle omaisuudelle aiheutuneissa korvattavissa vahingoissa kaikista korjaus- tai jälleenhankintakustannuksista, mukaan lukien kohdassa ES 3.1.1 mainitut esinevahinkoon kuuluvat kustannukset, tehdään 5 % vähennys jokaiselta alkaneelta käyttövuodelta viidennestä käyttövuodesta alkaen. Käyttövuosien laskeminen aloitetaan asennusvuotta seuraavan kalenterivuoden alusta. Vähennys lasketaan kertomalla poistoprosentti käyttövuosien lukumäärällä.

5.3.5 Vahingon määrä vuotovahingoissa

Jos vahingon on aiheuttanut nesteen, höyryn tai kaasun äkillinen, ennalta arvaamaton vuoto suoraan vakuutuksen kohteena olevasta rakennukseen kuuluvasta kiinteästi asennetusta

- vesijohdosta tai jätevesiviemäri-, lämpö-, höyry-, kaasu- tai öljyputkistosta, öljysäiliöstä, sisäpuolisesta sadevesiviemäristä, pore- tai uima-altaan putkistosta taikka näihin kiinteästi liitetystä koneesta, laitteesta tai
- aineen säilytysastiasta,

tehdään vuotovahingoissa vahingon aiheuttaneen johdon, putkiston tai muun laitteen iän perusteella kaikista rakennuksen korjaus- tai jälleenhankintakustannuksista ikävähennys seuraavan taulukon mukaisesti.

Johdon, putkiston tai muun laitteen ikä/vuotta	Ikävähennys %
11 - 20	10
21 - 30	20
31 - 40	40
41 - 50	50
51 tai yli	60

Ikävähennys on kuitenkin enintään 20 000 euroa vahinkoa kohti.

Johdon, putkiston tai muun laitteen ikä lasketaan asennusvuotta seuraavan kalenterivuoden alusta.

5.3.6 Vahingon määrä irtaimen omaisuuden rikkoutumisvahingoissa

Vahinkojen korjaus- ja jälleenhankintakustannuksista tehdään vähennys jokaiselta alkaneelta käyttövuodelta toisesta käyttövuodesta alkaen seuraavasti

20 % vuodessa

- toimistokoneet ja -laitteet
- atk- laitteet, esim. työasemat ja palvelimet, sekä niiden oheislaitteet, kuten kuvanlukijat ja lasertulostimet
- tietoliikennelaitteet
- puhelinkeskukset
- äänen- ja kuvan toistamiseen ja tallentamiseen tarkoitettut laitteet sekä vahvistinlaitteet

5 % vuodessa

- muut irtaimen omaisuuteen liittyvät koneet ja laitteet

Käyttövuosien laskeminen aloitetaan käyttöönottovuotta seuraavan kalenterivuoden alusta. Vähennys lasketaan kertomalla poistoprosentti käyttövuosien lukumäärällä.

Ikävähennystä ei tehdä, jos vahingon on aiheuttanut koneen tai laitteen ulkopuolinen irtipäässyt tuli, salamanisku, räjähdys taikka murto, ryöstö, nestevuoto rakennuksen kiinteästä putkistosta tai käyttölaitteesta tai myrsky.

5.3.7 Arvonlisävero

Vahingon määrää laskettaessa otetaan huomioon arvonlisäveroa koskevat säännökset. Veron osuutta ei makseta silloin, kun se voidaan vähentää korvauksen saajan verotuksessa. Arvonlisäveroa

ei korvata myöskään silloin, kun vakuutetulla on palautusoikeus arvonlisäveroon.

5.4 Korvauksen määrä

Korvauksen määrä saadaan, kun vahingon määrästä vähennetään omavastuu.

5.4.1 Omavastuut

Vakuutuksenottajalla on omavastuu jokaisessa vahingossa. Omavastuu on merkitty vakuutuskirjaan. Vakuutukseen liittyvissä muissa ehdoissa tai vakuutus kirjassa voi olla omavastuun laskevista koskevia sääntöjä, kuten palovakuutuksen korotettu omavastuu tulitöissä aiheutetuissa vahingoissa.

5.4.1.1 Omavastuu tulitöissä

Jos vahinko on aiheutunut tulitöistä (ks. ES 4.1.1), on vakuutuksenottajan omavastuu vakuutus kirjiaan merkityn omavastuun kymmenkertainen määrä, kuitenkin enintään 20 000 euroa tai tätä suurempi, vakuutus kirjiaan merkityn omavastuun määrä.

5.4.1.2 Omavastuu palonkestävän jätekatoksen tai syväsiiliön palovahingossa

Omavastuuta ei vähennetä, jos palonkestävä jätekatos tai syväsiiliö on rajoittanut korvattavan palovahingon määrää.

5.4.1.3 Omavastuu hälyttimen rajoittamissa vuotovahingossa

Omavastuuta ei vähennetä, jos vuotovahinko on pienentynyt siitä syystä, että vakuutus paikassa oleva vuotohälytys laitteisto on toiminnallaan rajoittanut korvattavan vuotovahingon määrää.

5.4.1.4 Omavastuu vuotovahingossa

Mikäli vahingon on aiheuttanut avoinna olevasta johtoverkkoon kuuluvasta hanasta, sulkuventtiilistä tai suihkulaitteesta virrannut neste, omavastuu on jokaisessa vahingossa 25 % vahingon määrästä, kuitenkin vähintään vakuutus kirjiaan merkitty omavastuu, ellei vahinko ole seurausta hanan, sulkuventtiilin tai suihkulaitteen mekaanisesta rikkoontumisesta.

5.4.2 Alivakuutus

Täysarvovakuutus

Jos rakennuksen vakuutus kirjiaan liitteenä olevassa kohdeluettelossa mainittu tilavuus on todellista tilavuutta pienempi, vakuutuksesta korvataan vain niin suuri osa vahingon määrästä kuin vakuutus kirjiaan liitteenä olevan kohdeluettelossa mainitun tilavuuden ja todellisen tilavuuden välinen suhde osoittaa (ks. ES 5.1.1).

Vakuutus määrään perustuva vakuutus

Jos vakuutus määrä on omaisuuden arvoa pienempi, on kyseessä alivakuutus. Vakuutuksesta korvataan alivakuutetulle omaisuudelle tai etuudelle sattuneesta vahingosta ainoastaan niin suuri osa vahingosta kuin vakuutus määrään ja omaisuuden arvon välinen suhde osoittaa.

5.4.3 Ylivakuutus

Vakuutuksesta ei korvata ylivakuutetulle omaisuudelle sattuneen vahingon johdosta enempää kuin vahingon peittämiseksi tarvitaan. (Ks. YL 11.1)

Täysarvovakuutus

Jos rakennuksen vakuutus kirjiaan liitteenä olevassa kohdeluettelossa merkitty tilavuus on todellista tilavuutta suurempi, on kyseessä ylivakuutus.

Vakuutus määrään perustuva vakuutus

Jos vakuutus määrä on omaisuuden arvoa suurempi, on kyseessä ylivakuutus.

5.5 Korvauksen suorittaminen

Ensin suoritetaan päivänarvon mukainen korvaus. Jälleenhankinta-arvon ja päivänarvon mukaisten korvausten erotus suoritetaan, kun vahingoittunut omaisuus kahden vuoden kuluessa vahingosta on korjattu tai omaisuuden tilalle on hankittu samanlaatuista ja samaan käyttöön tarkoitettua omaisuutta samalle paikalle.

Oikeus jälleenhankinta-arvon ja päivänarvon mukaisten korvausten erotukseen on vain vakuutuksenottajalla tai kolmannen henkilön hyväksi tehdystä vakuutuksessa tällä henkilöllä. Oikeutta ei voi siirtää.

Jos rakentaminen viivästyy viranomaisen toimen johdosta, kahden vuoden aikaan lisätään viivästysaika.

5.6 Rakennuksen jäännösarvo

5.6.1 Jäännösarvon alentumisen korvaaminen

Jos rakennus- tai tielainsäädännön perusteella voimassa oleva rakennuskielto tai rakentamisrajoitus estää vahingossa säilyneiden rakennusosien käyttämisen rakennuksen kunnostamisessa, korvataan myös jäännösarvon alentuminen.

5.6.2 Poikkeuslupa

Vakuutuksenottajan tulee esittää selvitys siitä, että rakennuskielto tai rakentamisrajoitus on voimassa.

Jos vakuutusyhtiö pyytää, vakuutuksenottajan tulee hakea poikkeuslupaa saattaakseen rakennuksen entiseen kuntoonsa, sekä, jollei lupaa myönnetä, hakea muutosta päätökseen. Vakuutuksenottajan tulee vakuutusyhtiön pyynnöstä valtuuttaa vakuutusyhtiö edustamaan häntä poikkeusluvun hakemisessa.

5.7 Muita korvaukseen liittyviä säännöksiä

5.7.1 Piirustusten ym. korvaaminen

Piirustukset, asiakirjat samoin kuin mallit ja muotit korvataan ainoastaan, mikäli vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankitaan vastaavat kahden vuoden kuluessa vahingosta. Työn alaisena olevista käsikirjoituksista ja käännöstoista korvataan vain ne osuudet, jotka vahingon johdosta on tehtävä uudelleen keskeneräisen työn loppuunsaattamiseksi.

5.7.2 Keskeneräiset työt

Jos vaihto-omaisuuden vakuutusarvosta ei ole muuta sovittu, keskeneräisten töiden arvo lasketaan niiden hinnoitteluperusteiden mukaan, joista vakuutuksenottaja on sopinut ennalta tilaajan kanssa. Korvaus suoritetaan edellä mainittujen hinnoitteluperusteiden mukaan vahingoittuneen omaisuuden vahinkohetkellä olleen työvaiheen mukaiseen arvoon saakka.

5.7.3 Arvopaperit

Osakkeista, kuolettamiskelpoisista obligaatioista, debenttureista, muista joukkovelkakirjalainoista ja muista kuolettamiskelpoisista rahoitusvälineistä korvataan vain niiden kuolettamisesta aiheutuvat kustannukset.

5.7.4 Rahakorvauksen vaihtoehdot

Vakuutusyhtiöllä on oikeus rakennuttaa, hankkia tai korjauttaa hävinnyt tai vahingoittunut omaisuus sen sijaan, että maksaisi korvauksen rahana.

Vakuutusyhtiöllä on oikeus määrätä rakentaja tai korjaaja, joka uudelleen rakentaa tai korjaa vahingon, tai määrätä hankintapaikka, josta vastaavanlainen omaisuus hankitaan.

5.7.5 Vahingon selvittelykulut

Vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan vain toimeksiannostaan suoritettuja vahinkokartoituksia, tai muita vahingon ratkaisemiseksi tai vahingon määrän arvioimiseksi tehtyjä tarpeellisia selvityksiä. Vakuutusyhtiö ei ole velvollinen korvaamaan muita kartoituksia tai selvityksiä, ellei niistä ole etukäteen sovittu vakuutusyhtiön kanssa.

5.7.6 Kiinnitettävissä oleva omaisuus

Sellaisesta omaisuudesta, johon voidaan vahvistaa kiinnitys, suoritetaan korvaus vakuutusnottajalle vasta, kun hän on selvittänyt, että omaisuutta ei ole kiinnitetty velan vakuudeksi tai että kiinnityksenhaltijat ovat suostuneet korvauksen suorittamiseen vakuutusnottajalle (vrt. Yrittäjäkiinnityslaki 13 § ja Maakaari 17 luku 8 §).

Kiinteistön osalta selvitystä ei vaadita, mikäli vakuutusnottaja osoittaa, että

- vahinko on korjattu
- korvauksen käyttämisestä vahingoittuneen omaisuuden korjaamiseen on annettu vakuus
- korvauksen määrä on kiinteistön arvoon verrattuna vähäinen tai
- kun muutoin on ilmeistä, ettei korvauksen nostaminen heikennä velkojan mahdollisuutta saada suoritusta saamiselleen.

5.7.7 Vakuutusyhtiön oikeus lunastaa vahingoittunut omaisuus

Vakuutuksen kohteena oleva omaisuus jää vahingoittuneenakin omistajalleen. Vakuutusyhtiöllä on kuitenkin oikeus lunastaa jäljelle jäänyt omaisuus tai osa siitä. Lunastus korvataan samalla perusteella (joko jälleenhankinta-arvon tai päivänarvon perusteella) kuin kyseisen esineen tai omaisuuserän vahinkokin.

5.7.8 Vakuutusnottajan velvollisuus palauttaa takaisin saatu omaisuus

Jos vakuutusnottaja saa menetettyä omaisuutta takaisin korvauksen maksamisen jälkeen, hänen tulee viipymättä luovuttaa se vakuutusyhtiölle tai palauttaa korvaus sen osalta.

ES 6 Indeksiehdot

Vakuutus on sidottu vakuutus kirjassa mainittuun indeksiin.

6.1 Vakuutusmaksun tai vakuutusmäärän indeksitarkistus vakuutuskausittain

6.1.1 Täysarvovakuutus

Vakuutusmaksu on sidottu vakuutus kirjassa mainittuun indeksiin. Vakuutusmaksu tarkistetaan jokaisen vakuutuskauden alkamispäivänä. Vakuutusmaksua muutetaan tuolloin yhtä monta prosenttia kuin tarkistusindeksi poikkeaa perusindeksistä.

Perusindeksi on vakuutuksen alkamisvuotta edeltäneen vuoden elokuun indeksi.

Tarkistusindeksi on vakuutus kirjaan merkityn vakuutuskauden alkamiskuukautta edeltäneen kalenterivuoden elokuun indeksi.

6.1.2 Vakuutusmäärään perustuva vakuutus

Vakuutus kirjaan liitetyn kohdeluettelon vakuutusmäärät tarkistetaan jokaisen vakuutuskauden alkamispäivänä. Vakuutusmäärää muutetaan tuolloin yhtä monta prosenttia kuin tarkistusindeksi poikkeaa perusindeksistä. Samalla vakuutusmäärään lisätään vakuutuskauden aikana tehtyjen ja ilmoitettujen investointien määrä.

Perusindeksi on ensimmäisen vakuutuskauden alkamiskuukautta viisi kuukautta aikaisemman kalenterikuukauden indeksi.

Tarkistusindeksi on vakuutus kirjaan merkittyä vakuutuskuukautta viisi kuukautta aikaisemman kalenterikuukauden indeksi.

Vakuutusmaksut muuttuvat tarkistettua vakuutusmäärää vastaviksi.

6.2 Vakuutusmäärä vahinkohetkellä (Ei koske täysarvovakuutusta)

Vakuutusmäärä on vahingon sattuessa yhtä monta prosenttia vakuutus kirjaan liitetyn kohdeluettelon mukaisesta vakuutusmäärästä kuin viisi kuukautta aikaisemman kalenterikuukauden indeksi on perusindeksistä.

Vahinkohetken vakuutusmäärässä otetaan lisäksi huomioon vakuutuskauden aikana ennen vahinkoa kyseessä olevaan vakuutuspaikkaan tehdyt rakennus- ja koneinvestoinnit, kuitenkin seuraavin rajoituksin

- investoinnit perustuvat samaan toimintaan, johon vakuutuksen kohteena olevaa omaisuutta on käytetty
- indeksin noususta ja investoinneista johtuva kunkin vakuutus kirjajan kohdan vakuutusmäärän nousu voi yhteensä olla enintään 15 % vakuutus kirjajan merkitystä vakuutusmäärästä, kuitenkin enintään vakuutus kirjassa mainittu määrä.

ES 7 Monivakuutus

Jos sama omaisuus on vakuutettu usealla vakuutuksella saman vahingon varalta, on kyseessä monivakuutus, jolloin korvaus lasketaan Vakuutus sopimus lain mukaisesti.

YLEISET SOPIMUSEHDOT

YL 1 Eräät keskeiset käsitteet

Vakuutusnottaja on se, joka on tehnyt OP Vakuutus Oy:n tai A-Vakuutus Oy:n (jäljempänä vakuutusyhtiön) kanssa vakuutus sopimuksen.

Vakuutusnantajasta käytetään näissä ehdoissa nimitystä vakuutusyhtiö.

Vakuutettu on se, jonka hyväksi vahinkovakuutus on voimassa.

Kuluttaja on henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeitä pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten.

Kuluttajaan rinnastettava vakuutusnottaja on sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa tai muun toimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on vakuutusnantajan sopimuspuolena rinnastettava kuluttajaan.

Vakuutuskausi on sovittu vakuutus kirjaan merkitty vakuutuksen voimassaoloaika. Jatkuva vakuutus sopimus jatkuu sovitun vakuutuskauden kerrallaan, jollei jompikumpi sopimuspuoli irtisano sopimusta.

Suojeluohje on vakuutus kirjassa, vakuutusehdoissa tai muutoin kirjallisesti asetettu velvollisuus noudattaa määräyksiä, joilla on tarkoitus estää tai rajoittaa vahingon syntymistä tai määräys siitä, että vakuutuksen kohdetta käytävällä tai huolehtivalla henkilöllä tulee olla määrätty kelpoisuus.

Rajoitusehto on vakuutus kirjassa, vakuutusehdoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa oleva ehto tai määräys, joka määrittelee korvauspiirin ulkopuolelle jääviä vahinkoja tai rajoittaa vakuutusturvaa.

YL 2 Tietojen antaminen ennen vakuutus sopimuksen tekemistä

2.1 Vakuutusyhtiön tiedonantovelvollisuus

Vakuutusyhtiö antaa ennen vakuutus sopimuksen solmimista vakuutuksen hakijalle vakuutustarpeen arvioimiseksi ja vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot, kuten tietoja vakuutusyhtiön omista vakuutusmuodoista, vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista. Tietoja annettaessa kiinnitetään huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin.

Kuluttajille on vakuutusten etämyynnissä lisäksi annettava kuluttajasuojalain 6 a luvussa tarkoitettut ennakkotiedot. Etämyynnillä tarkoitetaan esim. vakuutusten myymistä puhelimitse tai verkossa.

2.1.1 Vakuutusyhtiön tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti

2.1.1.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Jos vakuutusyhtiö tai sen edustaja on vakuutusta markkinoitaessa antanut vakuutuksenottajalle puutteellisia, virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutusyhtiö oikaisee väärät tiedot viipymättä virheen tultua havaituksi. Vakuutus sopimuksen katsotaan olevan voimassa oikaistujen tietojen mukaisena siitä alkaen, kun tieto oikaisusta on annettu vakuutuksenottajalle.

2.1.1.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

Jos vakuutusyhtiö tai sen edustaja on vakuutusta markkinoitaessa jättänyt vakuutuksenottajalle antamatta tarpeellisia tietoja vakuutuksesta tai on antanut hänelle siitä virheellisiä taikka harhaanjohtavia tietoja, vakuutus sopimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottajalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää.

2.2 Vakuutuksenottajan ja vakuutetun tiedonantovelvollisuus

2.2.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutuksenottajalla tarkoitetaan tässä myös vakuutettua sekä vakuutuksenottajan tai vakuutetun edustajaa.

Vakuutuksenottajan tulee ennen vakuutuksen myöntämistä antaa oikeat ja täydelliset vastaukset vakuutusyhtiön esittämiin kysymyksiin, sekä ilmoittaa muutkin tiedot, joilla vakuutuksenottaja käsitti tai hänen olisi pitänyt käsittää olevan merkitystä vakuutusyhtiön vastuun arvioimisen kannalta. Vakuutuksenottajan ja vakuutetun tulee lisäksi ilman aiheetonta viivytystä vakuutuskauden aikana oikaista vakuutusyhtiölle antamansa vääriksi tai puutteelliseksi havaitsemansa tiedot.

2.2.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

Vakuutuksenottajan ja vakuutetun tulee ennen vakuutuksen myöntämistä antaa oikeat ja täydelliset vastaukset vakuutusyhtiön esittämiin kysymyksiin, joilla voi olla merkitystä vakuutusyhtiön vastuun arvioimisen kannalta. Vakuutuksenottajan ja vakuutetun tulee lisäksi vakuutuskauden aikana ilman aiheetonta viivytystä oikaista vakuutusyhtiölle antamansa, vääriksi tai puutteelliseksi havaitsemansa tiedot.

2.3 Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti

2.3.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutuksenottajalla tarkoitetaan tässä kohdassa myös vakuutettua sekä vakuutuksenottajan tai vakuutetun edustajaa.

Jos vakuutuksenottaja tai vakuutettu on täyttäessään edellä mainittua velvollisuuttaan menetellyt vilpillisesti, vakuutus sopimus ei sido vakuutusyhtiötä. Vakuutusyhtiöllä on oikeus pitää suoritetut vakuutusmaksut, vaikka vakuutus raukeaisi.

Jos vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa, korvausta voidaan alentaa tai se voidaan evätä. Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys seikalla, jota vakuutuksenottajan tai vakuutetun antama väärä tai puutteellinen tieto koskee, on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutuksenottajan ja vakuutetun tahallisuus tai huolimattomuuden laatu sekä olosuhteet muutoin.

Jos vakuutusmaksu on vakuutuksenottajan tai vakuutetun antaman väärän tai puutteellisen tiedon takia sovittu pienemmäksi kuin se olisi ollut, jos oikeat ja täydelliset tiedot olisi annettu, otetaan korvausta alennettaessa huomioon sovittu vakuutusmaksun suhde vakuutusmaksuun, joka olisi peritty, jos tiedot olisivat olleet oikeita ja täydellisiä. Vähäinen poikkeama annetun tiedon ja täydellisen tiedon välillä ei kuitenkaan oikeuta vakuutuskorvauksen alentamiseen.

2.3.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

Jos vakuutuksenottaja tai vakuutettu on täyttäessään edellä mainittua velvollisuuttaan menetellyt vilpillisesti, vakuutus sopimus ei sido vakuutusyhtiötä. Vakuutusyhtiöllä on oikeus pitää suoritetut vakuutusmaksut, vaikka vakuutus raukeaisi.

Jos vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa, korvausta voidaan alentaa tai se voidaan evätä. Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys seikalla, jota vakuutuksenottajan tai vakuutetun antama väärä tai puutteellinen tieto koskee, on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutuksenottajan ja vakuutetun tahallisuus tai huolimattomuuden laatu sekä olosuhteet muutoin.

Jos vakuutusmaksu on vakuutuksenottajan tai vakuutetun antaman väärän tai puutteellisen tiedon takia sovittu pienemmäksi kuin se olisi ollut, jos oikeat ja täydelliset tiedot olisi annettu, otetaan korvausta alennettaessa huomioon sovittu vakuutusmaksun suhde vakuutusmaksuun, joka olisi peritty, jos tiedot olisivat olleet oikeita ja täydellisiä. Vähäinen poikkeama annetun tiedon ja täydellisen tiedon välillä ei kuitenkaan oikeuta vakuutuskorvauksen alentamiseen.

YL 3 Vakuutusyhtiön vastuun alkaminen ja vakuutus sopimuksen voimassaolo

3.1 Vakuutusyhtiön vastuun alkaminen

Vakuutusyhtiön vastuu alkaa osapuolten sopimasta ajankohdasta. Jollei muusta ajankohdasta ole yksilöllisesti sovittu, vakuutusyhtiön vastuu alkaa silloin, kun vakuutusyhtiö tai vakuutuksenottaja on antanut tai lähettänyt hyväksyvän vastauksen toisen sopijapuolen tarjoukseen.

Jos on erityisiä syitä, esimerkiksi vakuutuksenottajan aikaisempi maksulaiminlyönti, vakuutuksen laatu tai kesto, vakuutusyhtiön vastuu alkaa vasta, kun vakuutuskaudesta koskeva maksu on suoritettu. Maksamisedellytyksistä tehdään merkintä vakuutusmaksua koskevaan laskuun.

Jos vakuutuksenottaja on antanut tai lähettänyt kirjallisen vakuutushakemuksen vakuutusyhtiölle ja jos on ilmeistä, että vakuutusyhtiö olisi hakemuksen hyväksynyt, vastaa vakuutusyhtiö myös hakemuksen antamisen tai lähettämisen jälkeen sattuneesta vahingosta.

Vakuutushakemus tai hyväksyvä vastaus, jonka vakuutuksenottaja on antanut tai lähettänyt vakuutusyhtiön edustajalle, katsotaan jätetyksi tai lähetetyksi vakuutusyhtiölle.

Jollei ole selvitystä siitä, mihin vuorokauden aikaan vastaus tai hakemus on annettu tai lähetetty, katsotaan tämän tapahtuneen klo 24.00.

3.2 Vakuutus sopimuksen voimassaolo

Vakuutus sopimus on joko jatkuva tai määräaikainen.

Jatkuva vakuutus sopimus on ensimmäisen vakuutuskauden päätyttyä voimassa sovittu vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutuksenottaja tai vakuutusyhtiö irtisano sopimusta. Vakuutus sopimus voi päättyä myös ilman irtisanomista kohdassa 16.4 mainitusta syystä (omistajan vaihdos).

Määräaikainen vakuutus sopimus on voimassa sovittu vakuutuskauden, jollei vakuutuksenottaja tai vakuutusyhtiö irtisano sopimusta tai jollei sopimus pääty vastaavasti kohdassa 16.4 mainitusta syystä (omistajan vaihdos).

Vakuutus sopimus voi päättyä myös muista jäljempänä kohdissa 4.2.1 ja 16 mainituista syistä.

YL 4 Vakuutusmaksu

4.1 Vakuutusmaksun suorittaminen

4.1.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutusmaksu on suoritettava viimeistään vakuutusyhtiön lähettämässä laskussa mainittuna eräpäivänä. Ensimmäistä maksua ei kuitenkaan tarvitse suorittaa ennen vakuutusyhtiön vastuun alkamista, ellei maksun suorittaminen ole vakuutusehtojen mukaan vakuutusyhtiön vastuun alkamisen edellytys, eikä myöhempiä maksuja ennen sovitun vakuutusmaksukauden tai vakuutuskauden alkamista.

Jos vakuutusnottajan suoritus ei riitä kaikkien vakuutusyhtiön vakuutusmaksusaatavien maksamiseen, vakuutusyhtiöllä on oikeus määrätä, mitä vakuutusmaksusaatavia hänen suorituksiltaan lyhennetään.

4.1.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutusnottajien vakuutukset

Vakuutusmaksu on suoritettava viimeistään vakuutusyhtiön lähettämässä laskussa mainittuna eräpäivänä. Vaikka laskun eräpäivä olisi aikaisemmin, vakuutusmaksu voidaan suorittaa kuukauden kuluessa siitä, kun vakuutusyhtiö on lähettänyt vakuutusnottajalle laskun. Ensimmäistä maksua ei kuitenkaan tarvitse suorittaa ennen vakuutusyhtiön vastuun alkamista, ellei maksun suorittaminen ole vakuutusehtojen mukaan vakuutusyhtiön vastuun alkamisen edellytys, eikä myöhempiä maksuja ennen sovitun vakuutusmaksukauden tai vakuutuskauden alkamista. Jos vakuutusyhtiön vastuu alkaa joltakin osin myöhemmin, tätä osaa koskevaa vakuutusmaksua ei tarvitse suorittaa ennen vastuun alkamista.

Jos vakuutusnottajan suoritus ei riitä kaikkien vakuutusyhtiön vakuutusmaksusaatavien maksamiseen, vakuutusnottajalla on oikeus määrätä, mitä vakuutusmaksusaatavia hänen suorituksiltaan lyhennetään.

Vakuutusnottajan maksusuoritus kohdistetaan vakuutus sopimukseen kuitenkin ensisijaisesti maksetun laskun viitetietojen mukaisesti, ellei vakuutusnottaja ole suorituksen yhteydessä kirjallisesti erikseen toisin määrännyt.

4.2 Vakuutusmaksun viivästyminen

4.2.1 Irtisanomisoikeus viivästyksen johdosta

Jos vakuutusnottaja on laiminlyönyt vakuutusmaksun suorittamisen eräpäivään mennessä, vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vapaaehtoinen vakuutus päättyväksi 14 vuorokauden kuluttua irtisanomista koskevan ilmoituksen lähettämistä.

Jos vakuutusnottaja suorittaa koko vakuutusmaksun ennen irtisanomisajan päättymistä, ei vakuutus kuitenkaan pääty irtisanomisajan kuluttua. Vakuutusyhtiö mainitsee tästä mahdollisuudesta irtisanomista koskevassa ilmoituksessa.

Jos vakuutusnottajana on kuluttaja tai kuluttajaan rinnastettava vakuutusnottaja ja maksun laiminlyönti on johtunut vakuutusnottajan maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiassa ilman omaa syytä, vakuutus päättyy irtisanomisesta huolimatta vasta 14 vuorokauden kuluttua esteen lakkaamisesta. Vakuutus päättyy kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisajan päättymisestä. Vakuutusnottajan on ilmoitettava kirjallisesti vakuutusyhtiölle tässä tarkoitettua maksuvaikeudesta viimeistään irtisanomisaikana.

4.2.2 Viivästyskorko sekä perintä- ja oikeudenkäyntikulut

Jos vakuutusmaksua ei suoriteta määräaikaan mennessä, myöhästymisajalta on suoritettava viivästyskorkoa korkolain mukaan.

Vakuutusyhtiö on oikeutettu korvauksiin vakuutusmaksun perinnästä aiheutuvista kuluista perintälain mukaisesti. Jos vakuutusmaksu peritään oikeusteitse, on vakuutusyhtiö oikeutettu lisäksi

lain mukaisesti oikeudenkäyntimaksuihin ja -kuluihin. Vakuutusyhtiö voi myös siirtää saatavansa perittäväksi kolmannelle osapuolelle.

4.3 Viivästyneen vakuutusmaksun suorittaminen

Jos vakuutusnottaja suorittaa laiminlyödyn vakuutusmaksun kokonaisuudessaan sen jälkeen, kun vakuutus on päättynyt, vakuutusyhtiön vastuu alkaa maksun suorittamista seuraavasta päivästä. Vakuutus on tällöin voimassa alun perin sovitun vakuutuskauden loppuun siitä lukien, kun vakuutus tuli uudelleen voimaan.

Jos vakuutusyhtiö ei kuitenkaan halua saattaa päättyneitä vakuutusta uudelleen voimaan, se ilmoittaa 14 vuorokauden kuluessa vakuutusmaksun suorittamisesta vakuutusnottajalle, ettei se suostu ottamaan maksua vastaan.

4.4 Vakuutusmaksun palauttaminen

Jos vakuutus päättyy sovittua ajankohtaa aikaisemmin, on vakuutusyhtiöllä oikeus vakuutusmaksuun vain siltä ajalta, jonka sen vastuu on ollut voimassa. Muu osa jo suoritetusta vakuutusmaksusta palautetaan vakuutusnottajalle. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan palauteta, jos kohdassa 2.2 vakuutusnottajan ja vakuutetun tiedonantovelvollisuutta koskevassa asiassa on menettänyt vilpillisesti.

Palautettava vakuutusmaksu lasketaan siten, että maksunpalautusta koskevan vakuutuskauden maksusta vähennetään voimassaoloa vastaavan ajanjakson osuus maksusta seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Vakuutuskauden maksu} - \left(\frac{\text{voimassaolo päiviä}}{\text{vakuutuskausi päiviä}} \times \text{vakuutuskauden maksu} \right) = \text{palautettava maksu}$$

Vakuutusyhtiö vähentää palautettavasta vakuutusmaksusta käsittelemänsä 50 euroa tai vakuutuksesta peritään vakuutus kirjassa, vakuutusehdoissa tai muussa vakuutusyhtiön ja vakuutusnottajan välisessä sopimuksessa määritelty minimimaksu.

Vakuutusmaksua ei kuitenkaan palauteta erikseen, jos palautettava maksu on vähemmän kuin vakuutus sopimuslaissa mainittu euro määrä.

4.5 Kuittaus palautetusta maksusta

Vakuutusyhtiö voi vähentää palautettavasta vakuutusmaksusta maksamattomat erääntyneet vakuutusmaksut ja muut erääntyneet saatavat. Mikäli palautettava määrä ei riitä kaikkien erääntyneiden saatavien suorituksiksi, käytetään se saatavien suorituksiksi kohdassa 4.1 mainituilla tavoilla yleisten kuittaus säännösten mukaisesti.

YL 5 Tietojen antaminen sopimuksen voimassaoloaikana

5.1 Vakuutusyhtiön tiedonantovelvollisuus

5.1.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutusyhtiö toimittaa vakuutusnottajalle vakuutus sopimuksen tekemisen jälkeen vakuutus kirjjan, muun vakuutuksen sisältöä koskevan sopimuksen, mikäli sellainen on tehty, ja vakuutusehdot, ellei niitä ole jo aiemmin annettu tai ellei asiasta toisin sovit.

Vakuutuksen voimassaoloaikana vakuutusyhtiö lähettää vakuutusnottajalle vuosittain tiedon vakuutus määrästä ja muista selvaisista vakuutusta koskevista seikoista, joilla on vakuutusnottajalle ilmeistä merkitystä.

Jos vakuutusyhtiö tai sen edustaja on vakuutuksen voimassaoloaikana antanut vakuutuksesta puutteellisia, virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, vakuutusyhtiö oikaisee väärät tiedot viipymättä virheen tultua havaituksi. Vakuutus sopimuksen katsotaan olevan voimassa oikaistujen tietojen mukaisena siitä alkaen, kun tieto oikaisusta on annettu vakuutusnottajalle.

Tietojen antamiseen vakuutustapahtuman sattumisen jälkeen sovelletaan vakuutuslainsäädännön 9 §:n 2 momentin säännöksiä.

5.1.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutusnottajien vakuutukset

Vakuutusyhtiö toimittaa vakuutusnottajalle vakuutuslainsäädännön tekemisen jälkeen vakuutuslainsäädännön ja vakuutuslainsäädännön, ellei vakuutuslainsäädännön ole annettu jo aiemmin.

Vakuutuslainsäädännön voimassaoloaikana vakuutusyhtiö lähettää vakuutusnottajalle vuosittain tiedon vakuutuslainsäädännöstä ja muista selvaisista vakuutuslainsäädännön koskevista seikoista, joilla on vakuutusnottajalle ilmeistä merkitystä (vuositiedote).

Jos vakuutusyhtiö tai sen edustaja on vakuutuslainsäädännön voimassaoloaikana antanut vakuutuslainsäädännön puutteellisia, virheellisiä taikka harhaanjohtavia tietoja, vakuutuslainsäädännön katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuslainsäädännön nottajalla oli aihetta käsittää, jos tällaisten puutteellisten, virheellisten taikka harhaanjohtavien tietojen voidaan katsoa vaikuttaneen vakuutuslainsäädännön menettelyyn. Tämä ei kuitenkaan koske tietoja, jotka vakuutusyhtiö tai sen edustaja on vahingon sattumisen jälkeen antanut tulevasta korvauksesta.

5.2 Vakuutusnottajan tiedonantovelvollisuus vaaran lisääntymisestä

5.2.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutusnottajalla tarkoitetaan tässä kohdassa myös vakuutettua sekä vakuutusnottajan tai vakuutetun edustajaa.

Vakuutusnottajan on viipymättä, viimeistään 14 vuorokauden kuluessa, ilmoitettava vakuutusyhtiölle, jos vakuutuslainsäädännön tehtäessä ilmoitetuissa tai vakuutuslainsäädännön merkityissä tiedoissa on tapahtunut olennainen muutos, joka lisää vahingonvaaraa ja jota vakuutusyhtiön ei voida katsoa ottaneen lukuun vakuutuslainsäädännön tehtäessä.

Olennaisia vahingonvaaraa lisääviä muutoksia voivat olla esimerkiksi vakuutuskohteen käyttötarkoituksen muuttuminen, korjaus-, muutos-, tai laajennustoimet, muuttuneet kuljetusolosuhteet tai muutokset vakuutuslainsäädännön toiminnassa.

Mikäli ilmoitus laiminlyödään, on vakuutusyhtiöllä oikeus vähentää vakuutuslainsäädännön perusteella maksettavaa korvausta tai evätä se kokonaan.

Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys vahingonvaaraa lisänneellä muuttuneella olosuhteella on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutusnottajan tahallisuus tai huolimattomuuden laatu sekä muut olosuhteet.

Mikäli vakuutusnottaja laiminlyö velvollisuutensa ilmoittaa vakuutusyhtiölle vakuutuslainsäädännön aikana tapahtuneesta olennaisesti vahingonvaaraa lisäävästä muutoksesta, vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutuslainsäädännön kohdan 16.2.1.7 perusteella.

Jos vakuutusmaksu on vakuutusnottajan tai vakuutetun antaman väärän tai puutteellisen tiedon takia sovittu pienemmäksi kuin se olisi ollut, jos oikeat ja täydelliset tiedot olisi annettu, otetaan korvausta alennettaessa huomioon sovittu vakuutusmaksun suhde vakuutusmaksuun, joka olisi peritty, jos tiedot olisivat olleet oikeita ja täydellisiä. Vähäinen poikkeama annetun tiedon ja oikean ja täydellisen tiedon välillä ei kuitenkaan oikeuta vakuutuslainsäädännön korvauksen alentamiseen.

5.2.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutusnottajien vakuutukset

Vakuutusnottajan on viimeistään kuukauden kuluessa muuttosta seuraavan vuositiedotteen saamisesta ilmoitettava vakuutusyhtiölle, jos vakuutuslainsäädännön tehtäessä ilmoitetuissa tai vakuutuslainsäädännön merkityissä tiedoissa on tapahtunut olennainen muutos, joka lisää vahingonvaaraa ja jota vakuutusyhtiön ei voi-

da katsoa ottaneen lukuun vakuutuslainsäädännön tehtäessä. Vakuutusyhtiö muistuttaa vakuutusnottajaa tästä velvollisuudesta vuositiedotteessa.

Olennaisia vahingonvaaraa lisääviä muutoksia voivat olla esimerkiksi vakuutuskohteen käyttötarkoituksen muuttuminen, korjaus-, muutos-, tai laajennustoimet, muuttuneet kuljetusolosuhteet tai muutokset vakuutuslainsäädännön toiminnassa.

Mikäli ilmoitus laiminlyödään, on vakuutusyhtiöllä oikeus alentaa korvausta tai evätä se kokonaan, mikäli vakuutusnottaja on laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä.

Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys vahingonvaaraa lisänneellä muuttuneella olosuhteella on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutusnottajan tahallisuus tai huolimattomuuden laatu sekä muut olosuhteet.

Jos vakuutusmaksu on vakuutusnottajan tai vakuutetun antaman väärän tai puutteellisen tiedon takia sovittu pienemmäksi kuin se olisi ollut, jos oikeat ja täydelliset tiedot olisi annettu, otetaan korvausta alennettaessa huomioon sovittu vakuutusmaksun suhde vakuutusmaksuun, joka olisi peritty, jos tiedot olisivat olleet oikeita ja täydellisiä. Vähäinen poikkeama annetun tiedon ja oikean ja täydellisen tiedon välillä ei kuitenkaan oikeuta vakuutuslainsäädännön korvauksen alentamiseen.

YL 6 Velvollisuus estää ja rajoittaa vahingon syntymistä

6.1 Velvollisuus noudattaa suojeluohjeita

Vakuutetun tulee noudattaa vakuutuslainsäädännön, vakuutuslainsäädännön tai kirjallisesti muutoin annettuja suojeluohjeita. Jos vakuutettu on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt suojeluohjeiden noudattamisen, voidaan hänelle tulevaa korvausta alentaa tai se evätä. Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys suojeluohjeen laiminlyönnillä on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutetun tahallisuus ja huolimattomuuden laatu sekä muut olosuhteet.

Mikäli vakuutusnottajana on kuluttaja tai kuluttajaan rinnastettava vakuutusnottaja, voidaan vastuuvelvoituksessa korvausta alentaa tai korvaus evätä vakuutetun huolimattomuuden takia vain, jos vakuutettu on laiminlyönyt suojeluohjeen noudattamisen tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella taikka, milloin hänen alkoholin tai huumausaineen käyttönsä on vaikuttanut laiminlyöntiin.

Vakuutusyhtiö suorittaa kuitenkin vakuutetun menettelystä huolimatta korvauksena vastuuvelvoitukselta luonnolliselle henkilölle sen osan korvauksesta, jota vahinkoa kärsinyt ei ole saanut perityksi vakuutetulta. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta, mikäli vakuutettu on laiminlyönyt suojeluohjeen noudattamisen tahallaan.

6.2 Vahingon torjumis- ja rajoittamisvelvollisuus eli pelastamisvelvollisuus

Vahingon sattuessa tai välittömästi uhatessa vakuutetun tai tähän samastetun tulee kykyjensä mukaan huolehtia vahingon torjumisesta tai rajoittamisesta. Jos vahinko on ulkopuolisen aiheuttama, vakuutetun tulee ryhtyä tarpeellisiin toimiin vakuutusyhtiön oikeuden säilyttämiseksi vahingon aiheuttajaa kohtaan. Vakuutetun on pyrittävä esimerkiksi selvittämään vahingon aiheuttajan henkilöllisyys. Jos vahinko on aiheutettu rangaistavalla teolla, vakuutetun tulee viivytyksettä ilmoittaa asiasta poliisiviranomaiselle ja vaatia oikeudessa rikoksen tekijöille rangaistusta, jos vakuutusyhtiön etu sitä vaatii. Vakuutetun tulee muutoinkin noudattaa vakuutusyhtiön vahingon torjumiseksi ja rajoittamiseksi antamia ohjeita.

Vakuutusyhtiö korvaa vahingon torjumis- ja rajoittamisvelvol-

lisuuden täyttämistä aiheutuneet kohtuulliset kustannukset, vaikka vakuutusmäärä siten ylittäisiinkin.

Jos vakuutettu on tahallisesti tai huolimattomuudesta, jota ei voida pitää vähäisenä, laiminlyönyt edellä tarkoitetun velvollisuutensa, voidaan hänelle tulevaa korvausta alentaa tai se evätä. Harkittaessa onko korvausta alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys laiminlyönnillä on ollut vahingon syntymiseen tai sen rajoittamiseen. Lisäksi tulee ottaa huomioon vakuutetun tahallisuus tai huolimattomuuden laatu sekä muut olosuhteet.

Mikäli vakuutuksenottajana on kuluttaja tai kuluttajaan rinnastettava vakuutuksenottaja, voidaan vastuuvakuutuksessa korvausta alentaa tai korvaus evätä vakuutetun huolimattomuuden takia vain, jos vakuutettu on laiminlyönyt velvollisuutensa tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella taikka, milloin hänen alkoholin tai huumausaineen käyttönsä on vaikuttanut laiminlyöntiin.

Vakuutusyhtiö suorittaa kuitenkin vakuutetun menettelystä huolimatta korvauksena vastuuvakuutuksesta luonnolliselle henkilölle sen osan korvauksesta, jota vahinkoa kärsinyt ei ole saanut perityksi vakuutetulta. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta, mikäli vakuutettu on laiminlyönyt velvollisuutensa tahallaan.

YL 7 Vakuutustapahtuman aiheuttaminen

7.1 Vakuutustapahtuman aiheuttaminen tahallaan

Vakuutusyhtiö on vastuusta vapaa vakuutettua kohtaan, joka on tahallisesti aiheuttanut vakuutustapahtuman.

7.2 Törkeä huolimattomuus sekä alkoholin tai huumausaineen käyttö

Jos vakuutettu on aiheuttanut vakuutustapahtuman törkeällä huolimattomuudella tai jos vakuutetun alkoholin tai huumausaineiden käyttö on vaikuttanut vakuutustapahtumaan, voidaan hänelle tulevaa korvausta alentaa tai se evätä.

Harkittaessa onko korvausta edellä mainituissa tapauksissa alennettava tai se evättävä, otetaan huomioon, mikä merkitys vakuutetun henkilön toimenpiteellä on ollut vahingon syntymiseen. Lisäksi otetaan huomioon vakuutetun henkilön tahallisuus ja huolimattomuuden laatu ja olosuhteet muutoin.

Jos vakuutettu on aiheuttanut vahingon törkeällä huolimattomuudella tai, jos vakuutetun alkoholin tai huumausaineiden käyttö on vaikuttanut vahinkoon, vakuutusyhtiö suorittaa kuitenkin vastuuvakuutuksesta vahinkoa kärsineelle luonnolliselle henkilölle sen osan korvauksesta, jota tämä ei ole osuutossaan tai konkurssissa todetun vakuutetun maksukyvyttömyyden vuoksi saanut perityksi.

7.3 Alkoholin ja muun huumaavan aineen vaikutus vahinkoon moottoriajoneuvovakuutuksissa

Harkittaessa korvauksen maksamista moottoriajoneuvovakuutuksen perusteella noudatetaan edellä kohdissa 7.1 ja 7.2 esitetyn lisäksi seuraavaa:

Jos vakuutettu on aiheuttanut vakuutustapahtuman kuljettaessaan ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai että hänellä oli vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, suoritetaan korvausta vain erityisestä syystä. Samoin menetellään, jos vakuutettu on aiheuttanut vakuutustapahtuman kuljettaessaan ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheittämiin suorituksiin oli tuntuvasti huonontunut.

Jos vakuutettu on aiheuttanut vakuutustapahtuman kuljettaessaan ajoneuvoa alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena taikka alkoholin ja muun huumaavana aineen yhteisvaikutuksen alaisena muutoin kuin edellisessä kappaleessa

mainituissa tapauksissa, voidaan korvausta alentaa sen mukaan, mikä oli hänen osuutensa vahinkoon.

YL 8 Samastaminen

Mitä edellä on sanottu vakuutetusta, kun kysymys on vahingon aiheuttamisesta, suojeleuhjeiden noudattamisesta tai pelastamisvelvollisuudesta, sovelletaan vastaavasti henkilöön,

- joka vakuutetun suostumuksella on vastuussa vakuutuksen kohteena olevasta moottorikäyttöisestä tai hinattavasta ajoneuvosta, aluksesta taikka ilma-aluksesta,
- joka omistaa vakuutetun omaisuuden yhdessä vakuutetun kanssa ja käyttää sitä yhdessä hänen kanssaan tai
- joka asuu vakuutetun kanssa yhteisessä taloudessa ja käyttää vakuutettua omaisuutta yhdessä hänen kanssaan.

Mitä edellä on sanottu vakuutetusta, kun kysymys on suojeleuhjeiden noudattamisesta, sovelletaan vastaavasti henkilöön, jonka tehtävänä vakuutuksenottajaan olevan työ- tai virkasuhteen perusteella on huolehtia suojeleuhjeen noudattamisesta.

YL 9 Syyntakeettomuus ja pakkotila

Vakuutusyhtiö ei vastuusta vapautuakseen tai sen rajoittamiseksi vetoa edellä mainittuihin kohtiin 6 ja 7, jos vakuutettu aiheuttaessaan vahingon tai laiminlyödessään suojeleuhjeen noudattamisen taikka vahingon torjumis- ja rajoittamisvelvollisuuden oli 12 vuotta nuorempi tai sellaisessa mielentilassa, ettei häntä olisi voitu tuomita rangaistukseen rikoksesta.

Vakuutusyhtiö ei vastuusta vapautuakseen tai sen rajoittamiseksi vetoa kohtiin 5, 6 ja 7, jos vakuutettu aiheuttaessaan vaaran lisääntymisen tai vahingon taikka laiminlyödessään suojeleuhjeen noudattamisen tai vahingon torjumis- ja rajoittamisvelvollisuuden toimi henkilön tai omaisuuden vahingoittumisen estämiseksi sellaisissa olosuhteissa, että laiminlyönti tai toimenpide oli puolustettavissa.

Mitä tässä kohdassa on sanottu vakuutetusta, sovelletaan myös kohdassa 8 vakuutettuun samastettavaan henkilöön.

YL 10 Korvausmenettely

10.1 Korvauksen hakijan velvollisuudet

Korvauksen hakijan on viipymättä ilmoitettava vakuutustapahtumasta vakuutusyhtiölle. Vakuutusyhtiölle on myös varattava tilaisuus vahingon tarkastamiseen. Rikoksesta on viipymättä ilmoitettava poliisiviranomaiselle.

Korvauksen hakijan on annettava vakuutusyhtiölle sellaiset asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen vakuutusyhtiön vastuun selvittämiseksi. Tällaisia asiakirjoja ja tietoja ovat esimerkiksi ne, joiden avulla voidaan todeta, onko vahinko sattunut, kuinka suuri vahinko on syntynyt ja kenelle korvaus on suoritettava (esimerkiksi poliisitutkintapöytäkirja, rikosilmoitus, rasisitustodistus ja selvitys kiinnityksenhaltijoista). Korvauksen hakija on velvollinen hankkimaan ne selvitykset, jotka ovat parhaiten hänen saatavissaan.

Vakuutusyhtiö ei ole velvollinen suorittamaan korvausta ennen kuin se on saanut edellä mainitut selvitykset.

Jos korvauksen hakija on vahingon jälkeen vilpillisesti antanut vakuutusyhtiölle vääriä tai puutteellisia tietoja, joilla on merkitystä vahingon ja vakuutusyhtiön vastuun selvittämisen kannalta, voidaan korvausta alentaa tai se evätä sen mukaan, kuin olosuhteet huomioon ottaen on kohtuullista.

10.2 Korvausoikeuden vanhentuminen

Vakuutuskorvausta on haettava vakuutusyhtiöltä vuoden kuluessa siitä, kun korvauksen hakija sai tietää vakuutuksen voimassaolosta, vakuutustapahtumasta ja vakuutustapahtumasta

aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta. Korvausvaatimus on joka tapauksessa esitettävä 10 vuoden kuluessa vakuutustapahtumasta tai jos vakuutus on otettu vahingonkorvausvelvollisuuden varalta, vahinkoseuraamuksen aiheutumisesta. Korvausvaatimuksen esittämiseen rinnastetaan ilmoituksen tekeminen vakuutustapahtumasta. Jos korvausvaatimusta ei esitetä tässä ajassa, korvauksen hakija menettää oikeutensa korvaukseen.

10.3 Vakuutusyhtiön velvollisuudet

Vahingon sattumisen jälkeen vakuutusyhtiö antaa korvauksen hakijalle tietoja vakuutuksen sisällöstä ja korvauksen hakemismenettelystä. Korvauksen hakijalle mahdollisesti annetut ennakkotiedot tulevasta korvauksesta, korvausmäärästä tai korvauksen suorittamistavasta eivät vaikuta vakuutussopimuksen mukaiseen suoritusvelvollisuuteen.

Vakuutusyhtiö suorittaa vahingosta johtuvan vakuutussopimuksen mukaisen korvauksen tai ilmoittaa, ettei korvausta suoriteta, joutuisasti ja viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun se on saanut vastuunsa selvittämisen kannalta tarpeelliset asiakirjat ja tiedot. Jos korvauksen määrä ei ole riidaton, vakuutusyhtiö suorittaa kuitenkin edellä mainitussa ajassa korvauksen riidattoman osan.

Vastuuvakuutusta koskevasta korvauspäätöksestä vakuutusyhtiö lähettää tiedon myös vahinkoa kärsineelle.

Vakuutusyhtiö ilmoittaa vajaanvaltaisen kotikunnan holhousviranomaiselle vajaanvaltaiselle suoritettavasta muusta kuin kustannusten tai varallisuuden menetyksen korvaamista koskevasta vakuutuskorvauksesta, jos korvausten kokonaismäärä on suurempi kuin 1 000 euroa.

Viivästyneelle korvaukselle vakuutusyhtiö maksaa viivästyskorkoa korkolain mukaan.

10.4 Kuittaus vakuutuskorvauksesta

Korvauksesta voidaan vähentää maksamattomat erääntyneet vakuutusmaksut ja muut vakuutusyhtiön erääntyneet saatavat. Mikäli maksettavasta korvauksesta ei voida kuitata kaikkia erääntyneitä saatavia, käytetään se saatavien suoritukseksi kohdassa 4.1 mainituilla tavoilla yleisten kuittaussäännösten mukaisesti.

YL 11 Vakuutuskorvaus

11.1 Ylivakuutus ja rikastumiskiello

Omaisuus tai etuus on ylivakuutettu, jos vakuutussopimukseen merkitty vakuutusmäärä on merkittävästi vakuutetun omaisuuden tai etuuden oikeaa arvoa suurempi.

Vakuutusyhtiö ei korvaa ylivakuutetulle omaisuudelle tai etuudelle sattuneen vahingon johdosta enempää kuin vahingon peittämiseksi tarvittavan määrän. Jos kuitenkin vakuutusmäärä olennaisesti perustuu vakuutusyhtiön tai sen edustajan antamaan arvioon, korvaus suoritetaan vakuutusmäärän mukaisena, paitsi milloin vakuutuksenottajan tahallisesti antamat väärät tai puutteelliset tiedot olivat vaikuttaneet arvioon.

11.2 Alivakuutus

Omaisuus tai etuus on alivakuutettu, jos vakuutussopimukseen merkitty vakuutusmäärä on merkittävästi vakuutetun omaisuuden tai etuuden oikeaa arvoa pienempi.

Vakuutusyhtiö korvaa alivakuutetulle omaisuudelle tai etuudelle sattuneen vahingon johdosta vain niin suuren osan vahingosta kuin vakuutusmäärän ja omaisuuden tai etuuden arvon välinen suhde osoittaa. Alivakuutusta arvioitaessa vakuutusmäärää verrataan jälleenhankinta-arvokorvausta laskettaessa omaisuuden jälleenhankinta-arvoon ja päivänarvokorvausta laskettaessa omaisuuden päivänarvoon.

Jos kuitenkin vakuutusmäärä olennaisesti perustuu vakuutusyhtiön tai sen edustajan antamaan arvioon, korvaus suoritetaan

vahingon määräisenä, kuitenkin enintään vakuutusmäärän mukaisena.

YL 12 Sota, ydinvahinko ja pakotteet

12.1 Sota ja ydinvahinko

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa, joka on aiheutunut

- sodasta, kapinasta, vallankumouksesta, terrorismista tai muusta sen kaltaisesta syystä,
- ydinvastuulaissa kuvattua ydinvahingosta tai ydinreaktioon tai ionisoivaan säteilyyn perustuvan materiaalin, laitteen tai aseiden aiheuttamasta vahingosta riippumatta siitä, missä vahinko on sattunut.

12.2 Pakotteiden vaikutus korvaukseen

Vakuutusyhtiöllä, tämän tytäryhtiöllä tai paikallisen vakuutuksen kirjoittavalla verkostokumppanilla ei ole velvollisuutta suorittaa korvausta, vahingonkorvausta, torjuntakuluja taikka selvitys- tai oikeudenkäyntikuluja, mikäli tällaisten korvausten tai kulujen maksaminen olisi Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätösten, EU:n asettamien pakotteiden tai asetusten taikka Yhdysvaltain asettamien pakotteiden tai lainsäädännön vastaista.

YL 13 Muutoksenhaku vakuutusyhtiön päätökseen

Vakuutuksenottajalla tai korvauksenhakijalla on käytettävissään eri keinoja saada muutosta vakuutusyhtiön päätökseen. Jos yhteydenotto vakuutusyhtiöön ei selvitä asiaa, hän voi kysyä neuvoa ja opastusta FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonnasta tai pyytää ratkaisusuositusta lautakunnista. Tyytymättömällä on myös mahdollisuus nostaa kante oikeudessa vakuutusyhtiötä vastaan.

13.1 Itseoikaisu

Jos vakuutuksenottaja tai korvauksenhakija epäilee virhettä vakuutusyhtiön päätöksessä, hänellä on oikeus saada lähempää tietoa seikoista, jotka ovat johtaneet ratkaisuun. Vakuutusyhtiö oikaisee päätöksen, jos uudet selvitykset antavat siihen aihetta.

13.2 FINE ja kuluttajariitalautakunta

FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonta (www.fine.fi) antaa maksutta riippumattomia neuvoja ja opastusta. FINEn Vakuutus- ja rahoitusneuvonta ja Vakuutuslautakunta antavat myös ratkaisusuosituksia riita-asioihin. FINE ei käsittele riitaa, joka on vireillä tai käsitelty kuluttajariitalautakunnassa tai tuomioistuimissa.

Vakuutusyhtiön päätös voidaan saattaa ratkaistavaksi myös kuluttajariitalautakuntaan (www.kuluttajariita.fi), joka antaa ratkaisusuosituksia kuluttajansuojalainsäädännön perusteella. Kuluttajariitalautakunta ei käsittele riitaa, joka on vireillä tai käsitelty Vakuutuslautakunnassa tai tuomioistuimissa.

13.3 Käräjäoikeus

Jos vakuutuksenottaja tai korvauksenhakija ei tyydy vakuutusyhtiön päätökseen, hän voi panna vireille kanteen vakuutusyhtiötä vastaan. Kanne voidaan panna vireille joko asianosaisen Suomessa olevan kotipaikan käräjäoikeudessa tai vakuutusyhtiön kotipaikan taikka Suomessa olevan vahinkopaikan käräjäoikeudessa, jollei Suomen kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu.

Kanne vakuutusyhtiön tekemän päätöksen johdosta on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianosainen sai kirjallisen tiedon vakuutusyhtiön päätöksestä ja tästä määräajasta. Määräajan kuluttua umpeen oikeutta kanteen nostamiseen ei enää ole.

Lautakuntakäsittelyt katkaisevat kanneoikeuden vanhentumisen.

YL 14 Vakuutusyhtiön takautumisoikeus

14.1 Vakuutusyhtiön takautumisoikeus kolmatta kohtaan

Vakuutetun oikeus vahingonkorvaukseen vahingosta korvausvastuussa olevalta kolmannelta henkilöltä siirtyy vakuutusyhtiölle sen suorittamaan korvausmäärään saakka

Jos vahingon on aiheuttanut kolmas henkilö yksityishenkilönä, työntekijänä, virkamiehenä tai näihin vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n mukaan rinnastettavana muuna henkilönä, syntyy yhtiölle takautumisoikeus kyseistä henkilöä kohtaan vain, jos tämä on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta tai jos hän on korvausvastuussa vahingosta huolimattomuudestaan riippumatta.

14.2 Muut takautumisoikeustilanteet

Jos vahinko on aiheutettu kuljettaessa moottoriajoneuvoa, vakuutusyhtiöllä on oikeus edellä kohdassa 14.1 mainitun lisäksi vaatia takaisin vahingon johdosta suorittamansa korvaus

- moottoriajoneuvon omistajalta, kuljettajalta, matkustajalta tai haltijalta, jos tämä on aiheuttanut vahingon tahallaan tai törkeällä tuottamuksellaan
- siltä, joka on huolimattomuudellaan aiheuttanut vahingon ajettaessa luvattomasti käyttöön otetulla ajoneuvolla
- vahingon aiheuttaneen moottoriajoneuvon kuljettajalta, jos tämä on vahingon sattuessa kuljettanut ajoneuvoa sellaisessa tilassa, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli ajon aikana tai sen jälkeen vähintään 1,2 promillea tai hänellä oli vähintään 0,53 mg alkoholia litrassa uloshengitysilmaa
- vahingon aiheuttaneen moottoriajoneuvon kuljettajalta, jos tämä on vahingon sattuessa kuljettanut ajoneuvoa muuten alkoholin tai muun huumaavan aineen kuin alkoholin vaikutuksen alaisena tai alkoholin ja muun huumaavan aineen yhteisvaikutuksen alaisena niin, että hänen kykynsä virheettömiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut.

Vakuutusyhtiön takautumisoikeus vakuutuksenottajaa, vakuutettua tai vakuutettuun samastettua kohtaan määräytyy muutoin vakuutussopimuslain 75 §:n 4 momentin mukaisesti.

YL 15 Vakuutussopimuksen muuttaminen

15.1 Sopimusehtojen muuttaminen vakuutuskauden aikana

Vakuutusyhtiöllä on oikeus vakuutuskauden aikana muuttaa vakuutusmaksua tai muita sopimusehtoja vastaamaan uusia olosuhteita, jos

- vakuutuksenottaja tai vakuutettu on laiminlyönyt kohdassa 2.2 tarkoitetun tiedonantovelvollisuutensa tai
- vakuutuksenottajan tai vakuutetun vakuutusyhtiölle sopimusta päätettäessä ilmoittamissa olosuhteissa tai vakuutuskirjaan merkityssä asiantilassa on vakuutuskauden aikana tapahtunut kohdassa 5.2 tarkoitettu muutos.

Vakuutusyhtiö lähettää ilman aiheutonta viivytystä saatuaan tiedon edellä mainitusta seikasta ilmoituksen siitä, miten ja mistä ajankohdasta vakuutusmaksu tai muut sopimusehdot muuttuvat. Ilmoituksessa mainitaan, että vakuutuksenottajalla on oikeus irtisanoa vakuutus.

15.2 Sopimusehtojen muuttaminen vakuutuskauden vaihtuessa

15.2.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Tätä ehtokohtaa noudatetaan vakuutuksessa, joka on alkanut 1.1.2014 tai sen jälkeen.

Vakuutusyhtiöllä on oikeus vakuutuskauden vaihtuessa muuttaa vakuutusehtoja, maksuja ja muita sopimusehtoja.

Muutoksia noudatetaan seuraavan vakuutuskauden alusta lukien. Vakuutusyhtiön on ilmoitettava muutoksista viimeistään yhtä kuukautta ennen uuden vakuutuskauden alkua. Vakuutus jatkuu muutettuna, ellei vakuutuksenottaja irtisano vakuutusta kirjallisesti ennen uuden vakuutuskauden alkua.

Jos vakuutus on alkanut ennen 1.1.2014, noudatetaan ehtokohtaa 15.2.2.

15.2.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

A. Ilmoitusmenettely

Vakuutusyhtiöllä on oikeus vakuutuskauden vaihtuessa muuttaa vakuutusehtoja, vakuutusmaksua sekä muita sopimusehtoja, kun perusteena on

- uusi tai muuttunut lainsäädäntö tai viranomaisen määräys,
- oikeuskäytännön muuttuminen
- ennalta arvaamaton olosuhteiden muutos (esim. kansainvälinen kriisi, poikkeuksellinen luonnontapahtuma, suuronnettomuus),
- vakuutukseen vaikuttavan vakuutuskirjassa mainitun indeksin muutos,
- korvausmenon tai kustannustason muutos
- muutos sellaisessa seikassa tai olosuhteessa, jolla vakuutusyhtiön mukaan on vaikutusta vakuutusmaksun suuruuteen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi muutokset yrityksen liikevaihdossa, yrityksen iässä, yrityksen toimialassa, yrityksen riskiluokassa, yrityksen palkkasummassa tai yrityksen muissa tiedoissa sekä muutokset vakuutuksen kohteessa, vakuutuksen kohteen tai sen osan iässä, sijaintipaikassa, ominaisuuksissa tai vakuutuspaikassa.

Vakuutusyhtiöllä on lisäksi ajoneuvovakuutuksessa oikeus vakuutuskauden vaihtuessa muuttaa vakuutusehtoja ja – maksua sekä muita sopimusehtoja, kun perusteena on muutos sellaisessa seikassa tai olosuhteessa, jolla vakuutusyhtiön mukaan on vaikutusta ajoneuvovakuutuksen vakuutusmaksun suuruuteen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi muutokset ajoneuvon tiedoissa, ajoneuvoryhmässä tai ajoneuvon käytössä.

Vakuutusyhtiöllä on myös oikeus muuttaa vakuutusmaksua määrittämällä erilaisia maksuperusteita vahinkoriskin mukaan.

Vakuutusyhtiöllä on lisäksi oikeus tehdä vakuutusehtoihin ja muihin sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta vakuutussopimuksen keskeiseen sisältöön.

Jos vakuutusyhtiö tekee vakuutussopimukseen edellä kuvattuja muutoksia, vakuutusyhtiö lähettää vakuutusmaksua koskevan laskun yhteydessä vakuutuksenottajalle ilmoituksen siitä, miten ja mistä ajankohdasta lukien vakuutusmaksu tai muut sopimusehdot muuttuvat. Ilmoituksessa mainitaan, että vakuutuksenottajalla on oikeus irtisanoa vakuutus.

Vakuutusyhtiöllä on edellä esitetyn lisäksi oikeus tehdä muutoksia, jotka johtuvat vakuutukseen sisällyvistä bonus-, keskitäjäasiakkuus- tai etuasiakkuussäännöistä tai muista vastaavista säännöistä. Vakuutusmaksuun vaikuttavat myös mahdolliset asiakasedut ja alennukset, joiden suuruudet, antamisen perusteet sekä kesto- ja voimassaoloajat voivat muuttua.

B. Vakuutuksen irtisanomista edellyttävät muutokset

Jos vakuutusyhtiö muuttaa vakuutusehtoja, vakuutusmaksuja tai muita sopimusehtoja muissa kuin edellä kohdassa A luetelluissa tapauksissa tai poistaa vakuutuksesta voimakkaasti markkinoidun edun, vakuutusyhtiön on irtisanottava vakuutus päättymään vakuutuskauden lopussa. Irtisanominen suoritetaan kirjallisesti viimeistään kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä.

YL 16 Vakuutus sopimuksen päättymisen

16.1 Vakuutuksenottajan oikeus irtisanoa vakuutus

16.1.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutuksenottajalla on oikeus irtisanoa jatkuva vakuutus kirjallisella ilmoituksella

- yhtä kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä,
- 30 vuorokauden kuluessa ehtojen muutoksesta tai maksunkorotusta koskevan tiedon lähettämisestä tai
- vakuutuksen kohteena olevan omaisuuden vaihtaessa omistajaa niin, että vakuutuksenottajan vakuuttamistarve lakkaa. (Vakuutus voidaan tällöin päättää omistusoikeuden siirtymispäivästä.)

Mikäli irtisanomista ei suoriteta kirjallisesti, irtisanominen on mitätön.

Määräaikainen vakuutus päättyy ilman irtisanomista määräajan kuluttua. Vakuutuksenottajalla ei ole oikeutta irtisanoa vakuutusta päättymään aiemmin, ellei toisin sovita.

16.1.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

Vakuutuksenottajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana. Irtisanominen on suoritettava kirjallisesti. Muu irtisanominen on mitätön. Jos vakuutuksenottaja ei ole määrännyt vakuutukseen myöhempää päättymisaikaa, vakuutus päättyy, kun irtisanomista koskeva ilmoitus on jätetty tai lähetetty vakuutusyhtiölle.

Irtisanomisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos vakuutus sopimuksen sovittu voimassaoloaika on lyhempi kuin 30 vuorokautta.

16.2 Vakuutusyhtiön oikeus irtisanoa vakuutus vakuutuskauden aikana

16.2.1 Yritysten ja yhteisöjen vakuutukset

Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana, jos

16.2.1.1 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on ennen vakuutuksen myöntämistä antanut vääriä tai puutteellisia tietoja ja jos vakuutusyhtiö oikean asianlaidan tuntien ei olisi myöntänyt vakuutusta,

16.2.1.2 vakuutuksenottajan tai vakuutetun vakuutusyhtiölle sopimusta tehtäessä ilmoittamissa olosuhteissa tai vakuutus kirjaan merkityssä asiantilassa on vakuutuskauden aikana tapahtunut sellainen olennaisesti vahingonvaaraa lisäävä muutos, jota vakuutusyhtiön ei voida katsoa ottaneen lukuun sopimusta tehtäessä,

16.2.1.3 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella laiminlyönyt suojeleluohjeen noudattamisen,

16.2.1.4 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheuttanut vahingon,

16.2.1.5 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on vahingon jälkeen vilpillisesti antanut vakuutusyhtiölle vääriä tai puutteellisia tietoja, joilla on merkitystä vakuutusyhtiön vastuun arvioimisen kanssa,

16.2.1.6 vahinko, joka on vakuutukseen sovellettavien ehtojen mukaan korvattava, sattuu,

16.2.1.7 vakuutuksenottaja on laiminlyönyt ehtokohdassa 5.2 tarkoitettujen ilmoitusten (vaaran lisääntymisestä ilmoittaminen) tai

16.2.1.8 vakuutuksenottaja on asetettu konkurssiin.

Vakuutuksenottajalla tarkoitetaan kohdissa 16.2.1.1 - 16.2.1.7 myös vakuutettua sekä vakuutuksenottajan tai vakuutetun edustajaa.

Mikäli vakuutusyhtiöllä on kohdissa 16.2.1.1 - 16.2.1.8 määritelty irtisanomisoikeus yhden vakuutuksen osalta ja vakuutusyhtiö tätä oikeuttaan käyttää, voi se samalla irtisanoa muutkin vakuutuksenottajan vakuutukset.

Vakuutusyhtiö suorittaa irtisanomisen kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä saatuaan tiedon irtisanomiseen oikeuttavasta perusteesta. Vakuutus päättyy kuukauden kuluttua irtisanomista koskevan ilmoituksen lähettämisestä.

Vakuutusyhtiön oikeus irtisanoa vakuutus vakuutusmaksun suorittamisen laiminlyönnin vuoksi määräytyy kohdan 4.2.1 mukaisesti.

16.2.2 Kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien vakuutuksenottajien vakuutukset

Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutus päättymään vakuutuskauden aikana, jos

16.2.2.1 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on ennen vakuutuksen myöntämistä antanut vääriä tai puutteellisia tietoja ja jos vakuutusyhtiö oikean asianlaidan tuntien ei olisi myöntänyt vakuutusta,

16.2.2.2 vakuutuksenottajan tai vakuutetun vakuutusyhtiölle sopimusta tehtäessä ilmoittamissa olosuhteissa tai vakuutus kirjaan merkityssä asiantilassa on vakuutuskauden aikana tapahtunut sellainen olennaisesti vahingonvaaraa lisäävä muutos, jota vakuutusyhtiön ei voida katsoa ottaneen lukuun sopimusta tehtäessä,

16.2.2.3 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella laiminlyönyt suojeleluohjeen noudattamisen,

16.2.2.4 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheuttanut vakuutustapahtuman tai

16.2.2.5 vakuutuksenottaja tai vakuutettu on vahingon jälkeen vilpillisesti antanut vakuutusyhtiölle vääriä tai puutteellisia tietoja, joilla on merkitystä vakuutusyhtiön vastuun arvioimisen kanssa.

Vakuutusyhtiö suorittaa irtisanomisen kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä saatuaan tiedon irtisanomiseen oikeuttavasta perusteesta. Irtisanomista koskevassa ilmoituksessa mainitaan irtisanomisperuste. Vakuutus päättyy kuukauden kuluttua irtisanomista koskevan ilmoituksen lähettämisestä.

Vakuutusyhtiön oikeus irtisanoa vakuutus vakuutusmaksun suorittamisen laiminlyönnin vuoksi määräytyy kohdan 4.2.1 mukaisesti.

16.3 Vakuutusyhtiön oikeus irtisanoa vakuutus vakuutuskauden lopussa

Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutus päättäväksi vakuutuskauden lopussa. Irtisanomista koskevassa ilmoituksessa mainitaan irtisanomisperuste. Irtisanomisilmoitus lähetetään viimeistään kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä.

16.4 Omistajan vaihdos

Vakuutus sopimus lakkaa, jos vakuutettu omaisuus siirtyy muulle uudelle omistajalle kuin vakuutuksenottajalle itselleen tai tämän kuolinpesälle. Jos vahinko sattuu 14 vuorokauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä, uudella omistajalla on kuitenkin oikeus korvaukseen, jollei hän ole ottanut omaisuudelle vakuutusta.

Mikäli omaisuutta koskevaan vakuutukseen on liitetty muita vakuutuksia, esim. vastuu-, oikeusturva- tai keskeytysvakuutus, päättyy tällainen vakuutus välittömästi omaisuuden siirtyessä uudelle omistajalle.

16.5 Vakuutusyhtiön vaihdos

Moottorijoneuvon vapaaehtoiset vakuutukset päättyvät ilman irtisanomista sinä päivänä jona moottorijoneuvon liikennevakuutus on ajoneuvorekisteriin merkitty siirtyneeksi toiseen vakuutusyhtiöön.

YL 17 Kolmannen henkilön oikeudet

17.1 Muut vakuutetut, joiden hyväksi omaisuutta koskeva vakuutus on voimassa

Sen lisäksi mitä kyseiseen vakuutukseen liittyvissä varsinaisissa vakuutusehdoissa on muutoin määrätty vakuutetusta, jollei toisin ole sovittu, on omaisuutta (suoranaista esinevahinkoa) koskeva vakuutus voimassa omistajan, omistuksenpidätysehdoin omaisuuden ostaneen, panttioikeuden ja pidätysoikeuden haltijan sekä muutoinkin sen hyväksi, johon omaisuutta koskeva vaaranvastuu kohdistuu.

17.2 Vakuutetun asema vahingon satuttua

Vakuutusyhtiö vetoaa korvauksen alentamiseksi tai epäämiseksi kohdassa 17.1 tarkoitettua vakuutettua kohtaan vakuutuksenottajan tai toisen vakuutetun tiedonantovelvollisuuden (kohta 2.2) tai vaaran lisääntymisestä (kohta 5.2) ilmoittamisen laiminlyöntiin vain, jos vakuutettu ennen vahinkoa tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää vakuutuksenottajan tai toisen vakuutetun menettelystä.

Kullakin vakuutetulla on oikeus vahingon johdosta suoritettavaan korvaukseen. Vakuutuksenottaja saa kuitenkin vakuutettua sitovasti neuvotella vakuutusyhtiön kanssa sekä nostaa korvauksen, paitsi, jos vakuutettu on sopimuksessa nimeltä mainittu tai hän on ilmoittanut itse valvovansa oikeuttaan, taikka kysymys on kiinnityksenhaltijan oikeudesta saada maksu korvauksesta.

17.3 Etuoikeus saada maksu korvauksesta

Jos omaisuutta koskeva vakuutus on voimassa luonnollisen tai oikeushenkilön hyväksi, jolla on saatavan vakuudeksi panttioikeus omaisuuteen, hänellä on, vaikkei saatava olisikaan eräänntynyt, oikeus ennen omistajaa saada maksu korvauksesta, jollei omistaja ole korjannut vahinkoa tai aseta vakuutta sen korjaamiseksi. Mitä

tässä on sanottu, on vastaavasti voimassa luonnollisen tai oikeushenkilön hyväksi, jolla on oikeus pidättää omaisuus eräänntyneen saatavan vakuudeksi.

Omistajalla on oikeus saada maksu korvauksesta ennen omistuksenpidätysehdoin omaisuuden ostanutta.

Kiinnityksenhaltijan oikeudesta saada maksu korvauksesta on voimassa mitä kiinnityksenhaltijan oikeudesta vakuutuskorvaukseen on säädetty.

17.4 Vahinkoa kärsineen oikeus korvaukseen vastuuvakuutuksessa

Vahinkoa kärsineellä on vastuuvakuutuksessa oikeus vaatia vakuutus sopimuksen mukainen korvaus suoraan vakuutusyhtiöltä, jos vakuutettu on asetettu konkurssiin tai on muutoin maksukyvytön. Jos vakuutusyhtiölle esitetään korvausvaatimus, vakuutusyhtiö ilmoittaa tästä vakuutetulle ilman aiheutonta viivytystä sekä varaa hänelle tilaisuuden esittää selvitys vakuutustapahtumasta. Vakuutetulle lähetetään tieto asian myöhemmästä käsittelystä. Jos vakuutusyhtiö hyväksyy vahinkoa kärsineen korvausvaatimuksen, hyväksyminen ei sido vakuutettua.

17.5 Vahinkoa kärsineen muutoksenhakuoikeus vastuuvakuutuksessa

Vahinkoa kärsineellä on oikeus nostaa vakuutusyhtiön korvauspäätöksen johdosta kanne vakuutusyhtiötä vastaan tai saattaa asia Vakuutuslautakunnan tai kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi kohdan 13 mukaisesti.

YL 18 Sovellettava laki

Vakuutuksessa sovelletaan Suomen lakia.

Yhdessä hyvä tulee.

